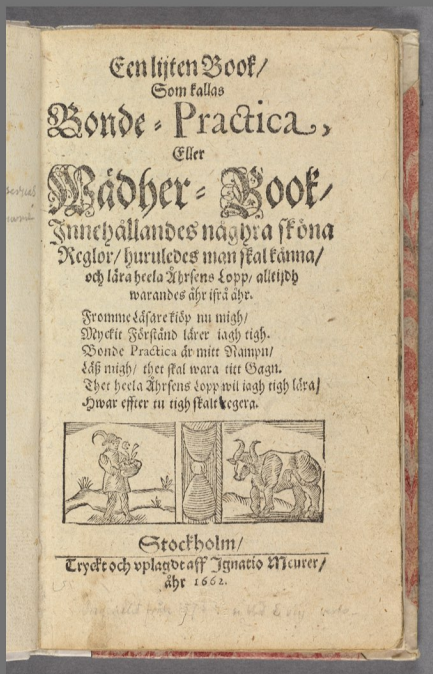

/ Arosiandrinus, Andreas Johannis

Een lijten book, som kallas bondepractica, eller ...

Tryck // F1700 / 3529

Tillkomstår 1662 :

Digitaliserad år 2016

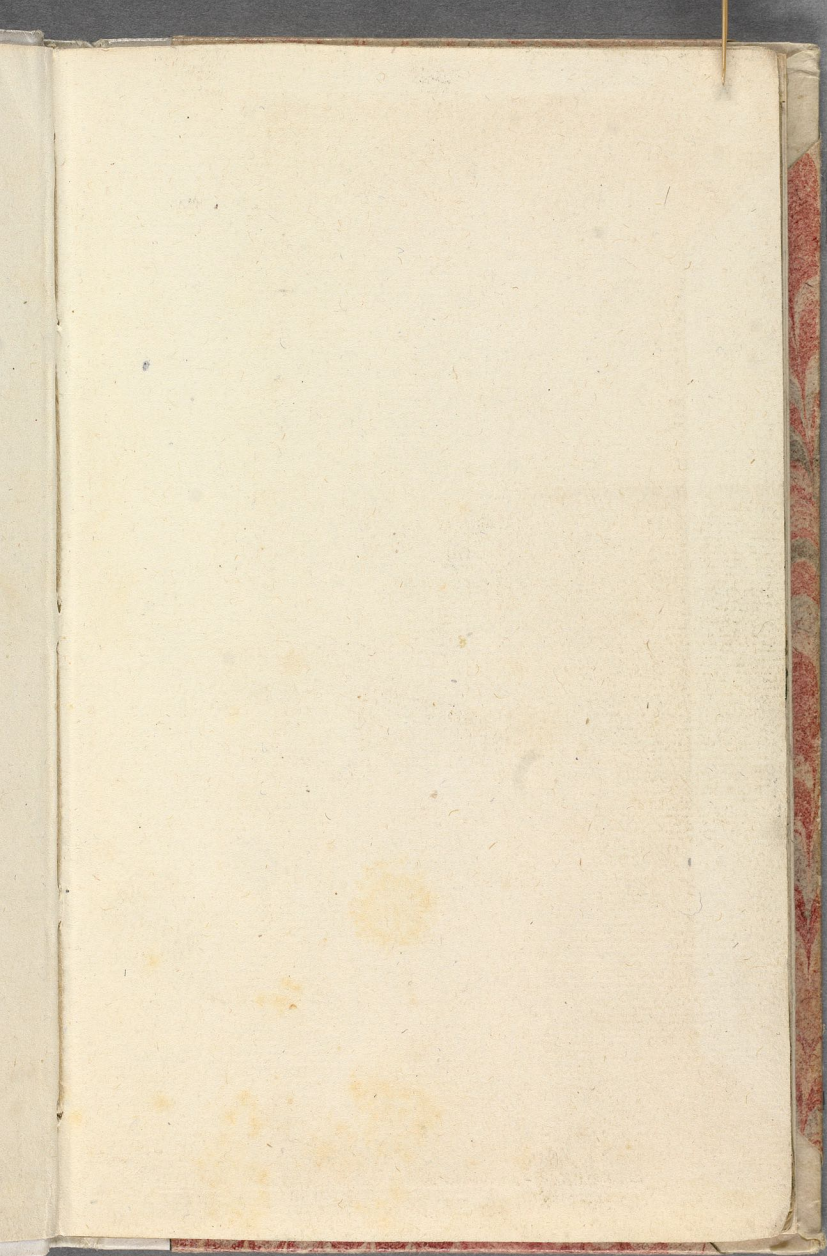
Gustav.
Före 1700.
Ekon.

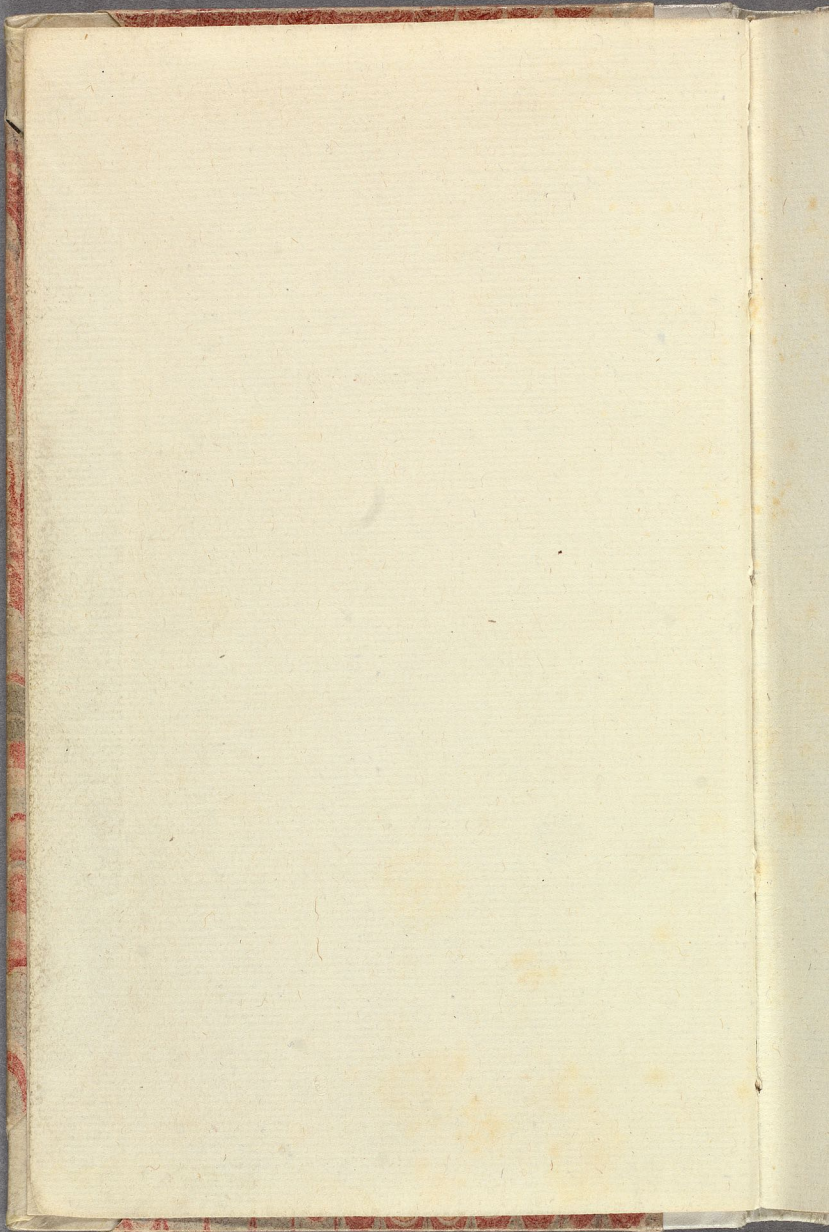
Ex A.

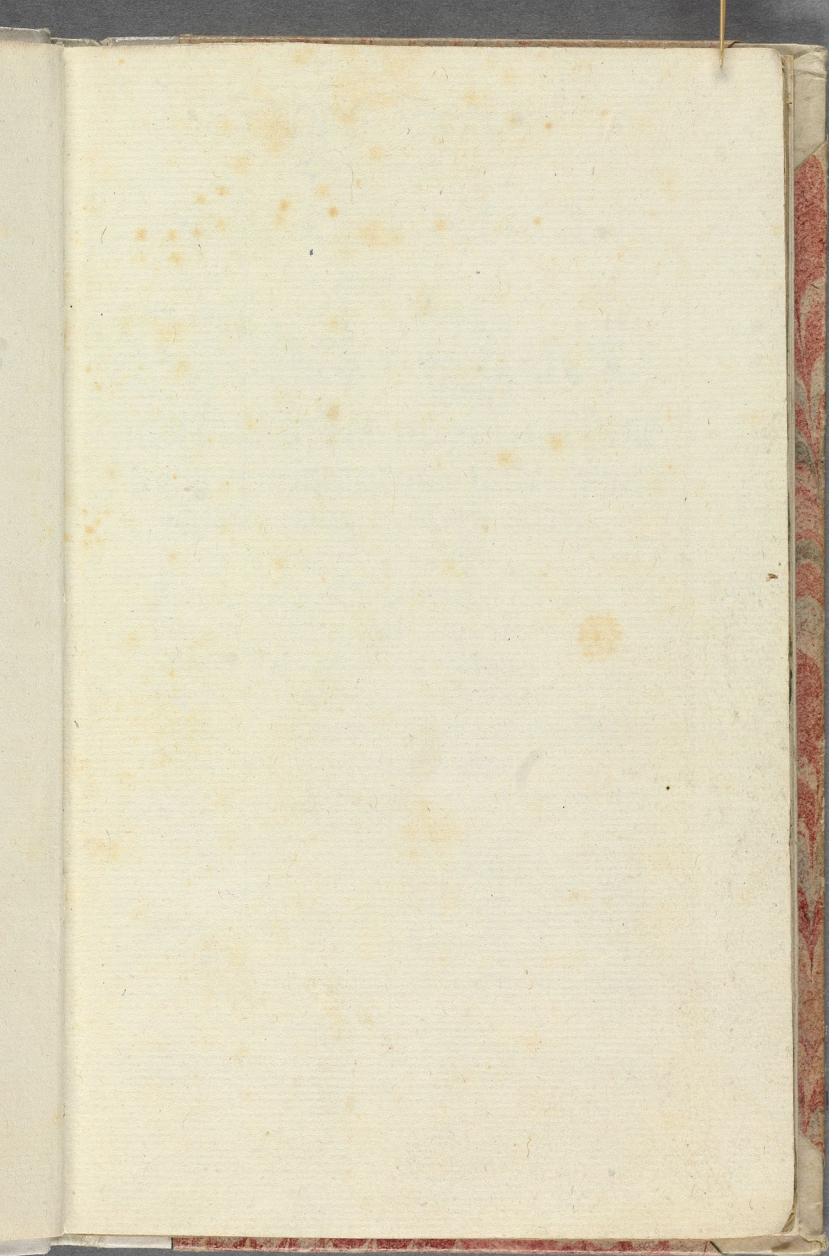
F 1700

3529

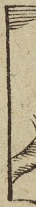

Detta ep. kan föras till
vetterhet för de många versernas
skull fins på Ekeström

B

M
D
Im
Reg

T

Een lijten Boof/
Som kallas

Bonde = Practica,
Eller

Bådher = Boof/

Innehållandes några sköna
Reglor/ huruledes man skal känna/
och lära heela Åhrsens Lopp/ alltidh
warandes åhr isfrå åhr.

Fromme Läsare tidh nu migh/
Weyckte Förstånd lærer iagh tigh.
Bonde Practica är mitt Namn/
Läs migh/ thet skal wara titt Wagn.
Thet heela Åhrsens Lopp wil iagh tigh lära/
Hwar effter tu tigh skal begera.

Stockholm/

Tryckt och utplagdt aff Ignatio Meurer/

åhr 1662.

E

Gen
der

T

för
men
den
Eff
icke
des
fet e
off
best
För
och
gne
och
sko
ren

Förtaalet eller Ingång:

En allmänneligh Practica eller Wä-
der: Book / effter the Gamble och wijsse /
Alberti, Alkindi, Hali, och Ptolomei Lär-
dom / sådne warandes Åhr
ifrå Åhr.

Et är itt wißt och sant Ordspråk/
som allmeent sänes: Dhet är een
godh Wän som warnar een annan
för Dlyctan och Skadan för än den kom-
mer. Therföre är een gladh och godh tien-
de wäl wärd / at man henne förkunnar.
Effter thet alla Practikor och Prophetier/
icke allenast äre skriffne aff then Helge Ån-
des vppenbarelse / vthan och andre / hwil-
ket een part eendels aff Himmels Lopp /
aff Planeternes och andra Stiernors
beskädelse / och een part eendels aff lång
Förfahrenheet / aff Himmels Täckn
och många Omständigheteer äre vthdra-
gne och begrundade / äre ther förordnat
och i wärcket skälte / at wij dher aff om Ly-
cko oc olycko om / Wäder och Dwäder tilfö-
renne eller framföre årh medh goda tien-
N ij der

der och sann Budhskap vnderwiiste / skulle
warnade warda / och så städze och altijdh
om Lycko och Dlycko förorsakas at fruch-
ta och troo den alzmåchtige gode Gudh.

Så är thet rätt och tilbörigit / ja Chri-
stelig Kärleek och Plicht fordrar thet och
så medh sigh / at man gladeligh och medh
Zacksäwelse anammar alla Practiker eller
Prophetier / som äre genom then H. An-
da tilkenna giffne / jemswäl aff androm /
både konstrijke naturlige Stiernokitare /
och andre gamble förståndige Män / som
aff lång öfning och Förfarenheet / besyn-
nerligh gode Wänner / för een trygg och
sann Warning och gladeligh tiende gifwit
hafwa tilkänna. På thet / at när oß itt
fruchtsampt Åhr medh Lycko / Wälfärd
och Sundheet tilkenna gifwes / at wij tå
icke höghmodas / blifwa säkre och trygge /
lijka som wij thet allaredo hadhe vthi
Handen / och skulle icke annorledes kunna
fsee eller tilgå. Men thet är oß aff nöden /
at wij städze och altijdh medh all ödmuk-
heet / stå vthi HErrans Fruchtan / för
itt åhreligit och Christeligt Lefwerne / och
sådana förkunnade Ting om Gudz oför-
tiente Skänck och Gåfwor aff Gudh wår

Him

Himmelske Fader altidh aff Hiertat be-
gåra och förwenta / vthi een sann Troo
och wis Förtröstning/ at han nådeligen
wille of sådant låta wedersaras til godo /
både til Liff och Siäl/ aff sin goda Wilia.
Twert om igen/ når någon Prophetia
förkunnas of / om itt olyckosampt och of-
fruchtsamt Åhr/ vthi hwilket of hotas
och tillsäyes Dwäder / Fruchtens förderf/
Dyrr tijdh/ Pestilens / Kriigh / Blodz
vthgiutelse/ och hwad annan meer Olycka
och Skada of kan hånda och wedersaras/
tå skole wij icke falla i Misströst/ som the
otrogne/ vthan sättia wårt hopp medh en
stadigh och hiertans innerlige Böön/ med
all Förtröstningh til then barmhertighe
Gudh/ bidandes om våra Synders
förlåtelse och i een ofskrymtat ödmukheet
bidia/ at han för Jesu Christi skul wår
Böön anamma och höra wille / hwar om
han of mångestädz i Strifften förwiffar/
at han som een nådigh och barmhertigh
Fader/ wille affwända ifrå of / sina käre
Barn / sådan grufweligh och förfärligh
olycko/ sampt all annan nödh och fahra/
som of/ vthan twifwel/ för våra stoora
och många Misgärningar och Synder/

til Bedröfwelse och wäl förtiente Straff
äre sände och tilskickat / och wil of thet
medh aff sådant och annat ondt / både le-
familigit och andeligt / aff sin blotta Nå-
de vthielpa och befrija.

Vthi een sådan Mening skal thenna lil-
la Book af hwar och een läsas och anam-
mas / besynnerligh thet för / at thet är een
sådan Practica eller Prophetia / som icke
allenast itt Åhr / vthan warar Åhr ifrå
Åhr / ja in til Weridennes ända / och är
hon icke besynnerligh giordt effter Stier-
nonars Lopp (hwilkas betydande och
wårckande icke hwar man förstår sigh vp-
på) vthan effter thet som hwar man kan
see / höra och förnimma / effter som Wä-
dret ifrå Juule-Åffton in til trettonde
Dagh Jwl / hwad heller thet är klart eller
mörckt Wäder / Regn eller Snö / så ganska
wnderligh författat och ordinerat / at om
man flitigt läser thenna Book / kan man
wäl märckia / at thenna Practica / vthan
twifwel / är aff wijsa gamla och förstån-
diga män / genom lång Förfahrenheet
medh stoor Fliht giord och samman skrif-
win. Men hwad i thenna och alle andre
Prophetier och Spådomar (thet ware
tröste

trösteligt eller sorgeligt) blifwer vppen-
barat och förkunnat / wille wij doch alltid
gladeligen hoppas och förmoda aff them
alzmåchtige nådige Gudh / han låter oss
thet wedersaras / som lånder oss til Lycko
och Wålfård både til Krop och Siäl /
Amen.

Thenna Lilla Books Summa och Innehåld.

I He Konstricke Måstare och Stiernotikare
Gamble wijsse Mån och thesas lifkar
Zafwe Himmelens Lopp slöttigt achtat /
Medhlång försarenheet Saken betrachtat /
Och practicerat itt allmeent Wijs och Art /
Zwar aff man skal försara snart /
Zuruledes Wådret thet heela Åhret förlöper /
Therför skal tu thenna Book gärna köpa /
Låsa och märckia medh rätt förstånd /
Så blifwer tu ther i wijs försan.
Tu skal Twlenatt och Twledagh besee /
Medh thesas Wåder / Regn och Snö /
The tolf Dagar och Nätter skola icke förglömde wara /
Affhwilka tu thet ganska Åhrs Lopp skal lära.
Saar sachtat thenna Practica icke förachta /
Hon är aff wijsse Mån betrachtat.
Hon spår wist / gifwer rätt Beskedh /
Thet gör hon aff stoor försarenheet.

Huruledhes man skal försara
och märckia aff Wädret i Zwledagar-
na / hroad tillkommande Ting och blifwer
tilkenna gifwit / thet heela Åhret
igenom.

I.

Om Zwle-Affton.

Di Zwle-Affton och Zwle-Natt klaraf
Förthan Regen och Wäder / så tagh wara /
Thet Åhr blifwer nogh både Korn och Wijn /
Så hwar får nosgh till födan sin /
Men blifwer thet Wäder och Regen /
Betijder thet litet Korn och Wijn i hwar ångd /
Kommer Wädret från Åstan hjit /
Tå döde Quagh och Diur i thenna Tijdh.
Men kommer thet of ifrån Wåstan /
Blifwer Siukdom Kongars och Förstars Gåst.
Döden skal taga många aff them och så /
Som borttager alla både stoora och små.
Kommer Wädret aff Nordan / så glådth tu tigh /
Ty thet efter fölier itt godt Åhr wisseligh.
Men om thet kommer aff Söman thet näst /
Thet betijder daghligh Siukdom wist.

II.

Om Zwledagh faller på een Söndagh.

Om Zwledagh på een Söndagh mon falla /
Så wij een warm Winter medh alla. Och

Dch wil sigh starcke Wäder begifwa /
Aff Dväder märck och wäl tillijka.
Wären blifwer warm och lijn på Jorden /
Sommaren skal hett och torr warda.
Hösten skal källd och Winteren blifwa /
Nogh sampt wära Korn och Wijn tillijka.
Men Fåår skola mycket förderfwas /
Dch myckin Honing skal ta förwärfwas.
Dretter / Påror / Äpler och sådan Frucht
Skal på then tijdh wära smuckt.
The gamble Folck stulle och döds medh oro /
Men fruchtsamme Quinnor skola hafwa roo /
Ehtenskaps stånd skal ta fruchtsampt blifwe
Theer til Gudh Alzmächtigh sin Nådgh gifwe.

III.

Om Jwledagh faller på een Mändagh.

Wil Jwledagh sigh på een Mändagh begifwa /
Så skal Wintren både warm och kalt blifwa.
Jtt motteligit Wäder finner tuhår /
Wären godh / Sommaren Dväder.
Stoor Storm förwist thet Åhr skal komma /
Dch många Land göra liten fromma /
Hösten blifwer godh och mycket Wijn /
Hwar får liten Honing heem til sin /
Wij och Fåå ta allmänneligh döds /
At man får Honning / och Midletten stoor Nödgh /
Många Quinfolck skola ta försakna /
Dch fina Måns Döds hierteligen beklaga /

Doch skola sombliga een Wijsso quåda/
Dch medh hwar andra dricka och sigh glådia.
Dch säya: hward dödt är / låta wii blifwa/
Här äre än nu många Mån i lifwe.

IV.

Om Tyledagh faller på een
Tisfdagh.

Kommer han och på een Tisfdagh nu/
Een kall Winter skal tu komma ihugh/
Medh myckin Snis och Fuchtigheet /
Til itt blåfande Wåder tu tigh bereedh.
Een wåat Sommar skal tu rå och få
Ther effter een torr och heet Höst och få/
Korn och Wiijn skal rå wåra medelmortigt/
Smör / Olio / Honning och Lijn medh skoor botna.
Swiijn skola döds och Fåren liida Nödh/
Rå blifwer och myckit fromt Folck dödh.
Stepen i Sidn skola rå Fara liida/
Hellsot skal rå monga Präster bortslita.
I thetta Åhr skal godh Friidh wara/
Bland Kongar och Förstar på Jorden ära.

V.

Om Tyledagh faller på een
Onsdagh.

Kommer han på een Onsdagh thet Åhr/
Få wii warm Winter / doch skarp och hård/
Wåren blifwer starck wedh myckit Wåder/
Som gamble Wönder låra of här.

Som

Sommaren och Hösten blifwer godh/
Ther aff får mongen itt frutt Modh.
Lijnet blifwer godt/ mycket Wijñ och Korn ther til/
Honingen man tå dyrt sälia will.
Isök skal sigh tå wäl wederqueckia/
Man skal tå icke monga Äpler steekia.
Drerterne skola tå bätter lycko få/
Än the Träd/ som Äpler och Pärur groo vppå.
Ridpman och Boofolck skola stoort Arbete lijda/
Mycket Vngtfolck döör vthi the Tijder.
Hellsfoot skal och små Varn icke spara.
Men the skola döös och til Himmeten fara.

VI.

Om Jwledagh faller på een Torsdagh.

OM Jwledagh på een Torsdagh komma wil/
Tå komer godh Winter och mycket Regn ther til.
I Wären skal ther blåsa allmenneligh /
Sommaren godh/ Hösten tempererar sigh/
Medh Regn och Rids wil iagh tigh säya/
Doch skal Ären wäl prydas wisseliga/
Medh Korn och Frucht vthi stoort hoop /
Hwarföre wij Gudh skola tacka och lofwa/
Som sådant rijkeligh gifwer öfwer motto/
Honom böör of at tacka och ey aflåta.
Medelmottigt Wijñ skole wij tå få/
Therföre skole wij thes meer til Kyrekia gå.
Oljo och Smör noghsamt / och litet Honning/
Doch skola döös monga Herrar och Konung.

Monga

Många andre Jofet Döden skal räcka/
Som en för hotan och Straff försträcka.
Dfwerheet skal ta lefwa fredsammeligh/
I thetta Åhr / thet säger iagh tigh.

VII.

Om Iwledagh faller på een
Fredagh.

Kommer han på een Fredagh och så/
Ta skal Wintern fast och stadigh stå/
Våren godh/ een ofstadigh Sommar/
Een skön och godh Höst ther effter kommer.
Myckit Höd/ Korn och Wijn wij ta så/
Wijerne skola döb/ och Sären ock så/
Dgnewärck skal ta många Plågo göra/
Iagh wil tigh meera säya/ wil tu migh höra.
Olio och Lödfröd skal man ta dyrt köpa/
Effter Äpler och Frucht torff man icke löpa.
Träerne skulle ta myckin Frucht årswa/
Doch skola Markar många förderfwa/
Och skal Wårn myckin Siukdom tilfalla/
Når thet skeer/ ta troo migh för alla.

VIII.

Om Iwledagh faller på een
Löördagh.

Når han på een Lögerdagh är /
Kommer een Daggvren Winter medh Köld
Ofstadigh och så medh myckin Snis/ (och wår
Och een ondt blåsande Wår skal tu få see.

Som

Sommaren blifwer godh och Hösten torr/
 Jagh wil säya meer/ thet tu icke hörde för/
 Een Dnyrtiidh skal man och tä höra/
 Man skal icke dygert Korn i Ladän föra.
 Fisterij skal tä lyckas i the Tijder/
 Stepsfolet skal tä myckin Storm lijda/
 Både vthi Hafwet och andra Wätn medh/
 Ar slätt ingen dycka/ troo wisseligh thet.
 Myckin Feldzbrand skal man spöria/
 Aff myckit Kriigh skal man ock höra.
 Folck et blifwer sukt/ the Gambla döds/
 Eräerne förortas / Vtjerne lijda Nödh/
 Thersföre tarff tu icke på Honning liita/
 Men tu må wäl hoos Mjölktebyrtan sittia.
 Jagh håller at thet icke dyrt skada må/
 At wi i thetta Åhr icke myckit Wax sä.
 Äre en Kyrciorne frä Lusen frj/
 Och Kindermessö Lins behöfwe icke wi.
 Papisterne hafwa of thet medh förwändt/
 Thersföre blifwa the nū daghliga förständt.
 Gudh hafwe medh them och of Tolamodh/
 Och förläte of wär Synd steem och leedh.

Huru man skal förstå thenna Bonde
 De Practica.

Thenna Bonde Practica, är således at förstå/ eff-
 ter the Gambblas och wiissas Mening. The be-
 gynna först märktia på Jwledagh / och sedan the tolfst
 efterföljande Dagar / in til then sidsa Dagh Jwl:
 Och lika som Wädret begifwer sigh på hwar och een
 aff

aff thessa Daghar så skal och Wädhret warda i hwar
Månat/ som them Dagen tilhörer.

Och skal man weta/ at Jwledagh märcker Fors-
månat Januarij. Then andra Dagen i Jwl Böye-
månat Febr. Och så alle bortåt in til then sidsste/ som
tu i effterföljande Rimm kan lära.

Suruledes man skal känna Wädret heela
Åhret igenom aff the 12.

Dagar.

Wart framdeles the wiisas Lärdom här/
Hwar aff Wädret kånmande är/
Aff effterföljande Tegn märck nu meer/
Ther til hafwa the Gambla hafst stoort begär.
Aff hwilket thei Grund kunde förstå
Hwad Wäder thet ganska Åhr skal gå.
Ther märckia the tolf Daggar allena/
Frå Jwledagh/ til then tolfste Dagh wi meena.
Lijta som Wädret på hwar Dagh mon skee/
Så skal thet och blifwa/ thet skal tu see.
Vthi then Månat som honom hörer til/
Som iagh här näst effter lära wil.

Jwledagh Forsmånat tilfogat är/
Åman Dagen Böhemånat märck nu här/
Then tridie Mars Månat / then fierde April,
Then fempte Mayemånat hafwa wil.
Then siette wille wi Mid sommars Månat gifwa/
Hödmånan wil hoos then sunde blifwa.
Stördemånan hoos then orronde Dagh står.
Höstmånan/ til then nyionde går.

Then

Then tjonde medh Schlachtmånar monde tilfoga/
Then ellofte medh Wintermånar låter sigh nöhia.
Iwlemånar tillägges then sidste Dag/
Så låra the Gamble wijsa ån i thenna Dag.

Om then ganfka Iwol Höghtijdh.

L Het hafwa the Gambla hæft i stor acht/
At om thet skeer på Iwlenatt.
At Wådret i Lufften myckit blåsa kan/
Ther om såna the strax på staan/
Thet Åhr skal blifwa fruchtsammeligh/
The troo thet fast och wisseligh/
Blåß thet om Iwledagh ock så/
Tå skola Wåxerne myckin Frucht få.
Och om Solen om morgonen styn/
Tå skal thet Åhr blifwa myckit Wijn.
På then sidsta Dag wij ostadigt Wåder så/
Förty Månaderne genom hwar andre gå.
Men stijner Solen then samma Dag klaar/
Tå så wij wist itt fruchtsammelige åhr.

Om the Sex Dagar effter the 12. som
kallas märcke Dagar.

L He sex Dagar som effter the Tolff falla/
Them plågar man märckelse Dagar kalla.
Hwar aff them hafwer två Månar i sigh/
På thesse sex Dagar troo tu migh.
Then första Dagh för Middagh/ höör migh nu/
Märcker Forsmånar kom ihugh.
Effter Middagh han Gønemånar hafwa wil/
Allså går thet och medh the andra til.

Om

Om the Tolff Månader i Åhret.

Januarius Cårsmånat. (Dagh)

Blifwer Himmelen rödh om morgonen Nyårs
Tå blifwer thet Åhr stoor Sorg och Klagh.

Stoor Krijgh thet Åhr wij wisseligh få /

Thet betydder mycket Dwäder ock så.

Om Solen Vincentij Daggh (22. Jan.) klaar skyn /

Thet betijder thet Åhr wåxa mycket Wijn.

Stijn Solen S. Pauli Daggh klaar (then 25. Januarij.)

Thet betydder wist itt fruchtsampt Åhr.

Men blifwer thet Regn eller Snid /

Tå få wij itt medelmottigt Åhr at see.

Men seer tu mycket mörck och Daggh /

Tå må tu hierteligh til Gudh ropa /

Och bidia honom om Hielp aff all tin Rödh /

At bewara tigh från then hårda Dödh.

Förtw Döden skal tå monga försåra /

At man skal ock mong til Kyrckgården båra.

Februarius Göyemånat.

Lhen Tijdsdaggh som i Fastlags Bekan mon falla
Skal man betrachta alla Englars daggh froma /

Så säya the Gamble effter theras Sinn /

Then samma morgon skal man planta in /

Och säå Fröd i alla Englars Namn /

Så blyr then alltijdh grönt / och kommer til gagn.

Men nugh tyckes thet allbåst wara /

Effter thet Gudh är öfwer allting een Herre

Och läter dagghligh allting grönskas och wåxa /

At wij late honom ock allena rådha.

Och

och at thet i hans Rampn må skee/
Ewore wij på then rätta Wägh.
Han kan alltingh låta grönstkas och torkas/
Intet Creatur kan moot hans wilia göra.
Såmonga Tjimar som Solen skijner på
Then finner hon all fastan igenom lista så.
Om Solen i Jastlaghen tijdeligen ypgår/
Ewåxer thet wäl som först såas thet Åhr.
Beda monde så i itt Språk säha/
At the äre trece Nätter och Dagar tillijka/
Om itt Barn på een aff them blifwer födt/
Ea skal thet icke för Werldzens Enda döds.
Och thet blifwer Blidemanadt Åstron achtat
Doch lünger thet mycket lögnachtigt.
Men är thet sant/å låt thet skee/
Doch hwem hafwer thet anten hörde eller seedt.
Och om man i thenna Måna mon Trää affhugga/
Ea kan man wäl thet medh byggia.
Förny the Gambla hafwa sagdt för migh/
Thet Timber romar alldrigh säge iagh tigh.
Om thet fryß S. Påders Natt/
Ea må tu wänta thet effter brätt.
At thet skal frysa wäl härdeltigh/
I Tretyio Nätter/ säger Donden tigh.

Martius Marsmånat.

OM mycket Dagg i Marsmånat sig begifwer/
Mycket Regn i thetta Åhr thet effter blifwer.
Så mycket Dagg som i Marsmånat mon falla/
Så mycket Rijmfrost effter Påsta medh alla/

B

Si

Så myckin Dagg skal och i Höstmånan komma/
Thet blifwer of til gagn och froma.
Alla the Tråd som neder blifwa slagne
I Marsmånat på the två sidsta Fredagar
Thet blifwer fast och förkastar (remnar) sigh icke.
Så hafwer en wijs Man sagdt för migh.
Blifwer Wädret Palme-Sondagh klart/
Tå får Kornet godh wäxt thet samma Åhr.

Aprilis.

GM thet Påskadagh litet regna wil/
Litet Foder blifwer thet åhret til.
Men blifwer then samma Dagh skönt Wäder/
Myckit Smör thet åhr tillkommande år.
Det år och godt then Dagh Barn at affwänia/
Som theras fulla tiidh hafwa dijt Modrens spena/
I Gud; Rampn skal tu thet begynna. (da.
Ther efter them till lärdom och Gud; fruchtan skyn-

Majus.

GM Solen S. Urbani Dagh klaar skyn/
Tå blifwer thet Åhr noghsampt Wiin/
Regnar thet rå/ så kommer stoor Skada på henne/
Medh lång Förfarenheet gifwes thet tillenna.
Pingesdags Regn är sällan godt/
Sått rit Hopp til Gudh medh itt fritt Modh/
Sidst i Maymånat knoppas Eken/
Fullkomnas Knopparne thet år itt godt Tekt/
Een godh Allon ther efter mon komma/
Som mongen ger stoor Lycka och fromma.

Juni-

Junius.

DW meera thet regnar såger iagh tigh
 På S. Johannis Dagh / troo tu migh / 24. Jun.
 Thes mindre Hasle - Nötter blifwa tå till /
 Thersföre steck löök iagh tigh såna wil.
 Eller må i theras stadh Koffuor åta /
 Och thet medh Nötterne för gåta.
 Är Wädret Helge - Lekame Dagh klart /
 Thet betydder itt godt Åhr förvthan all Sara.

Julius.

DW thet Wårfrudagh regnar medh
 Som hon sökte sin Fråncka Elizabeth /
 Så wil thet Regn sigh för sträckia /
 Och fiorton Dagar efter hwar annan räckia /
 Wil Regn S. Margareta Natte begifwa sigh /
 Så torff tu ingalunda wenta tigh /
 Thet åhr monga Nötter at biita /
 Ty the icke lyckas i the tijder.

Augustus Skördemånat.

DW Solen skijner klar efter sin Art /
 På Wårfrudagh Himmelsfård / 15. Aug.
 Thet låter sigh för itt godt Tegn lyda /
 Förty thet wil myckit godt Wijn betydta.

September.

DW Il tu weta huru thetta åhr skal gå til /
 Så märck thema efftersöliande Lården wål.
 Tagh ett Tefe Aple S. Michels Dagh /
 Aff hwillet tu blifwer försarin i tin Saak.

Är ther i Etter Koppur / betyder itt ondt Åhr/
 Hafwer thet Flugor itt medelmottigt tu får/
 Är ther vthi Markar thet betyder godt/
 Är ther intet / så kommer wist Helseoot.
 Äre Eete åplerne monga och tijdeligen komma /
Tå see hwad Wintren wil göra skada eller froma/
Medh myckin Snö / något för Jwl/
Ther effier må tu förwenta stoor Risld.
 Äre Eete Åplene inwertes stöna/
Tå wil thet of een godh Sommar röna/
 Skönt Korn skal wåxa samma tijdh/
 Som skal bortraga hungerens Striidh.
 Äre the inwertes fuchtrigh/
 Een wåat Sommar thet betyderrwisselig.
 Äre the magre / så bliffuer Sommaren heet.
 Här hafwer tu aff Eete Åplene godt beskeedh.

October.

Om Estwen aff Tråån icke gerna wille falla/
 Så få wij een kald Winter för alla/
Monga Kohlmattar näste Sommar wilia komma/
 Som Fruchten göra ganska liten fromma/
 Knopparna skola the aff Tråån förtåra/
 Och sombliga wilia sigh aff Räalen nära.
 Doch man them om Wintren brenna kan/
 I Christ / Glugg. och Blidemånat på min sann.
 In Decemb. Januarij, Februarij,
 Om Winteren skal tu sådant göra/
 Om Sommaren är thet förswäre / wil tu migh höra.
 Så snart som Solen sitt Steen mon giffua/
 Wilia the icke länger i Doringar bliffua.

Den

Den enå løper hiit / then andra dje
Dch förtära Fruchten samma tiidh.
Thersöre skal tu them (som sagdt är) förderfwa/
Så kan tu myckin Frucht förwerfwa.

November.

Wiltu weta hurudana Wintren warda må/
Så skal tu Allhelgona Daggh i Stogen gå/
Dch skal tu ther een Bödt vpleeta/
Hwar på tu skalt thet få arweta.
Ther affmå tu een Spään affskära/
Ar han torr/ tå skal Wintren warm warda/
Men är samma Spään suchtigh/
Tå kommer een kald Winter wisseligh/
Jtt wåat/ eller torr Åhr skal tu kånna i så motto/
Tu skalt itt Glaas fullt aff Warm låta/
S. Anders Afftron låt thet skee/
Löper thet öfwer/ tå skal tu itt wått Åhr see/
Men skalt thet torr åhr blifwa/
Tå skal Warmet sigh ofwan i Glaset gifwa.
Ther hafwer och the Gamble i stoor acht/
It når S. Martens Daggh kommer på een Fredaggh.
Ther samma åhr skal Fodret litet förflå.
Thersöre man thes meer aff Sånaden slachta må/
Dch så ther aff både siuda och steckia/
Ther medh kan man sedan leeka/
Som Kattan plågar medh Musen speela/
Ther om wil iagh nu mitt Taal stilla.

December.

OM Jwledaggh i Nyet må komma/
Tå så wi itt godt åhr öf til fromma/

D-ij

Jw

Jw närmare Nymånat / jw våttre åhr /
Ju närmare Adventet, ju werre thet går /
Höör/hör iagh wil meera säya tigh / (migh/
Jtt Tråå som affhugges i the två sidsa Dager troo
Som i Jwl faller och i Torfmånat förfi/
Thet warar långt/starkt och särst/
Thet blifwer icke markstunget/ och ey rotta kan/
Ju äldre/ ju hårdare på min samn/
Thet blifwer på åldren så hårdt som Steen/
Thet är vnder at sådant skeer / iagh menar.

Om S. Jacobs Dagh.

Alle tree Sondagar för S. Jacobs Dagh klaar/
Då blifwer mycket Korn thet samma åhr.
Blifwer på these Dagar mycket Fuchtigheet/
Då så wij Korn til Medelmödigheet.

S. Jacobs Dagh för Middagh gifwer tillenna /
Hwad tijdh wij för Jwl skole hafwa för Händer/
Efter middagh efter Jwl/ then tijdh of mon tåckna
Når aff kan tu efter Wädret räckna.
Skyner Solen på S. Jacobs Dagh/
Då skal man gifwa öfwer stoor Riöld klag.
Om thet rågnar betydder warmt och suchte.
Stijner Solen medh Regn betydder ingen Frucht/
Förtty sådant betydder ringa Wäder/
Som of lärde the gamla Förfäder.

Huru Wädret i hwar Månat
skal blifwa.

Wiltu weeta een Lårdom nyttig och skön/
Om Månans skal blifwa godh och skön/
Den

Den Dagh som **M**ånan begynner / skal tu tåkna/
Och then Dagh tåkn och Planeer råkna/
Så blifwer thet heet / kalt / och thet lijte/
Efter then Planetes och tåkens art / wil iagh fåna/
Och efter thet Wäder som regerar the 4. åhr stunder/
Sådant kan hwar Månat lijda.

Och når Månat är ny worden/
Så skal tu märckia efter thenna Orden/
Thet blir wacker Wäder / om Månan skyn hwije.
Skynner han rödh / så kommer stoort Wäder hije.
Stijner han bleek skal tu förstå/
Så skole wij wist mycket Regn få.

Når Månan är blifwen ny / märck migh/
Så skal tu achta wisseligh/
Om han Regn then nästa Måndagh mon gifwa/
Så skal thet Regnwäder / then heela Måna blifwa.

Mäster Solinus säger.

Gom någon mörk Sky för Solen är/
Om morgonen / når hon upgår / märck tu här/
Så skal mycket Regn och Dwäder komma/
Then samma Dagh / hafwer iagh förnummit.
Är Skynn om morgonen mörck och swart märck /
Så få wij then Dagh Nordan Wäder wäl starck.
Wil Solen om Morgonen lins och klaar blifwa/
Och sina Strålar som Skott / från sig gifwa/
Thet Tåkn wil mycket Regn och Dwäder betyda/
Som desse efterföljande Verser lijda.

Verfus.

Nocte rubens cælum, cras indicat esse serenum.

B iij

Mane

Mane rubens cælum, tempus signat pluviale.
Afton Rodna wil mongen dagh skönt Wäder gifwa.
Morgon rodna/ then dagh myckit regn wil bedrifwa.

Om then Tiy Måna.

Are Månans Hörn swarte och dunckel /
Dch icke skijne klaar som een Carbunckel/
Thet betydder/ vthi Tiyet/ myckit Regn/
Men hør nu een annan sågn/
Skijner han som Guld / then fierde DagH klaart/
Zå kommer itt starcke Wäder snart.
Om han mitt vthi swart år /
Zå så wij wist itt smuickt Wäär.
Dch skal så til ånda warda/
D Gudh hielp of ast wåra Synder swåra.

Om Solen skijn the tolf Da- ghar i Iul.

Iwoledagh.

Skijn Solen Iwoledagh fullkomligh klaar/
Thet betydder wist itt gode fruchtsamt Åhr.

Annan DagH.

Zå skal förswinna myckit Guld/
Dch skal man blifwa Körnet huld.

Tridie DagH.

Skijner Solen then tridie DagH/
Zå skola Prælater och Papister föra stoort Klåg/
Zå skulle the hafwa stoor bånge/
Munckar skola the beklaga monga/

Men ingen wil detta rätt betänckia /
De Fattiga må man alltiidh fränckia /
Derföre låter Gudh komma Krijgh och Straff /
Herre hielp of genom ditt Rampn ther aff.

The fyra Tjider om Åhret.

Fyra Tjider om Åhret iagh kan finna /

1. Den första år Wåren / dragz til minne /
På S. Peders Dagh går hon ann /
Och ändas wist på S. Urban.
2. Urbanus wil of Somaren sända /
S. Simphorians Dagh rå år hans anda.
3. Hösten Simphorius Dagh wij få /
S. Clement wil hans ånde stå.
4. Clement begynner Winterens tijdh /
S. Peder giör of honom quit.

Eller så.

S. Clement wil of Winteren gifwa /
S. Peder wil of Wåren indrifwa /
Sommaren förer S. Urban,
Men Hösten S. Simphorian,

År skal tu märckia / at i Wintren och Wåren
länges Dagarna och Natten stäckes.

I Sommaren och Hösten länges Nätterne
och Dagarna affkortas.

The fyra Tamper Dagar.

Onsdaghen effter Åste wij Tamper Dagen så /
Onsdagen i Pingesd. Wecka lista så /

Ons.

Förstå migh wiidare medh sådan Besteedh/
Då blifwer dyrrt både Korn och Wijn/
At hwar får ther aff liter heem til sin.

Then Ottonde Daggh.

Då blifwer itt ganska riikt Åhr medh Jiff /
Så hwar får noogh på sin diff.

Then Tyionde Daggh.

L Het beyder godh Lycko medh Fäår och Lamb.
Therfore giff them Foder i theras Gaam (Winn)
Förty Fäår äre gode i monge motta /
Föddh them wäl thet skal wara tin botna/
Du hafwer icke Misik aff them allena/
Theras Ridit / Vll och Skinn säreena /
Bihan vthi them är ännu meer förborgat/
Hwilket som borttager tijde (offta) stoor Sorgh.
Jcke allenast hoos then menige Mann/
Bihan och hoos Herrar och Förstar försann/
Deras Farnar äre the / som iagh menar /
Dhe gifwa sitt Lindh så sött och reent /
När man them på Instrument /
Konstige brukar och behändt /
Som äre Trumör / Harpor och Siggha /
Deras Loff kan iagh icke tigha /
Hwem ther på weet rätt wäl at klinga /
Han kan komma lata Pijgor at springa.

Then Tyionde Daggh.

Då skal myckit stoor Wäder warda /
Fruchta Gudh then stund tu än lefwer på Jorden.

Then

Then Elloffte Dag.

Myekin Dagg skal man rå spöria/
Dch allmenneligh rychte om Heelsoot höra/
Det Ähr skal Heelsoot regera vthi monga motta/
War alltiidh beredd wil iagh tigh rådha.

Then Tolfste Dag.

Då skal wara Kriugh i monga Land/
Dch öfwerwäld skal göras mongen Man.

**Om Wädret blåß hårdt
The Tolf Rätter.**

Twelenatt.

Om thet Twelenatt blåß hårdt /
Då skola monga Förstar döds medh een fart.

Andre Natt.

Det Ähr blifwer icke myekin Wiin/
Dhersöre skal Dlet wara drycken tin.

Tridie Natt.

Det Ähr skal monga Kongar döds /
Dch en lefwa länge på thenna Ds.

Fierde Natt.

Det Ähr skal stoor Hunger wara/
Dersöre påkalla Gudh wår Herrra.

Fempte Natt.

Då skulle döds monga höghlärde Män/
Som hafwa sin Flit til Konsten wändt /
Hwilket the gjorde Gudh til Ähra /
Dem skal man gerna höra och lära.

Sices

Siette Matt.

Då skole wij både Wijn och Korn nogh få/
Och myck in Olia lika så.

Siunde Matt.

Då få wij hwarthen Stada eller fromma /
Förty thet skal itt medelmottigt Åhr komma.

Ottende Matt.

Helsfoot tå medh the Gambla handla wil /
De Unge motte ock medh i thetta Spel.

Tioyonde Matt.

Då skal myckit Folk sukt blifwa /
Helsfoot skal sigh tå til monga gifwa.

Tyionde Matt.

Då skal myckit Fåå blifwa sukt och döo /
Derföre behöfwer man icke myckit Höo.

Elloffte Matt.

Då skal myckit Fåå döo och så /
Så at Skomare thes flere Huudar få.

Tolfste Matt.

Då skal Kriigh vchi mong Land blifwa /
Men wij wille thet vchi Gudz Hand gifwa.
Dy skole wij war Synd bekenda wara /
Och Gudz Ord hierteligh höra och låra /
Om wij så Gudh påtalle / wil han oss höra /
Och effter war Wilie oss til gagn göra.
Een alswarsam Böön wil Gudh ansee /
Men een strymachtigs Böön håller han för spee.

men

Men ingen wil detta rätt betänckia /
De Fattiga må man alltiidh fränckia /
Derföre låter Gudh komma Krijgh och Straff /
Herre hielp oss genom ditt Namn ther aff.

The fyra Tjider om Åhret.

Fyra Tjider om Åhret iagh kan sinna /

1. Den första år Wåren / dragz til minne /
På S. Peders Dagh går hon ann /
Och ändas wist på S. Urban.
2. Urbanus wil oss Somnaren sända /
S. Simphorians Dagh så år hans anda.
3. Hösten Simphorius Dagh wij så /
S. Clement wil hans ånde stå.
4. Clement begynner Winterens tijdh /
S. Peder giör oss honom quit.

Eller så.

S. Clement wil oss Winteren gifwa /

S. Peder wil oss Wåren indrifwa /

Sommaren förer S. Urban,

Men Hösten S. Simphorian,

År skal tu märckia / at i Winteren och Wåren
länges Dagarna och Natten ståckes.

I Sommaren och Hösten länges Nätterne
och Dagarna affkortas.

The fyra Tamper Dagar.

Onsdaghen effter Åste wij Tamper Dagen så /

Onsdagen i Pingesd. Wecka listfa så /

Ons-

Onsdagen effter helige Kors Fäst/
Onsdagen effter Lucia kommer Temperdagh wist.

Eller så.

Afstedagh/ Pingst/ Kors och Luci,
Onsdagen effter/ Temperdagh så wij.

Om Adventet.

Wårs Herres Advent hon os pågår/
Sondagen för Barbara medan Werlden står.

Om Fastelags tisdh.

Wiltu weta medh liten omaak/
Första Ny effter Kundermessö Dagh/
Förste Onsdagh ther effter kommer/
Tå hafwer tu fasta medh Köld och Hunger.
Dertöre kan ingen säya Ny
Hwad heller thet är Stortåhr eller ey.

Huru många Dagar åhre vthi
itt åhr.

L Ny C ett L / ett X. och ett B.
Sex timar ther til / kom thet ihugh/
Så monga Dagh ar hafwer itt åhr/
Så länge som thenna Werlden står/
De sex timar wij ther til monne skrifwa/
Det fierde åhr een Dagh monne gifwa/
Den Dagh sättes i Februario,
Dch gör os rå skoot åhr så.

Hwad tisdh om åhret/ Dagh och Natt
åre lijka länge.

Lambert och Gregorij tisdh/
Ar Dagh och Natt rätt lijka wijdh/

S.Vi-

S. Viti är then längste Dag och så!

perdagh wiff S. Lucia then längste Matt förnä.

När Solen om åhret siggh från eller
til oss fogbar.

S. Barnabæ wijker Solen hen/

S. Lucia kommer hon til oss igen.

den står. Cifio Janus på Swenska / för then
menige Man / som icke för-
står Latijn.

Setta stöna Ny Cifio Jan,
Skal tiena för then menige Man.

uager. Hwem thet mon wäl bekändt wara/
Han kan alla Helge Dagar vthan lära.

På sina Fingher förstå migh rätt/
Ny åhrs Daggh begynnes thet/

y. På Pette Fingret på then wenstra Hand/
På första leedh märcker Söndaggh försan/

er vthi På hwilken leedh månans ände står.
På then leedh thet näst / then andra ingår/

ghl På then leedh thet näst / then andra ingår/
Hwart Ord märcker een Daggh i siggh /

wa / Tryhundrat LXV. Ord læres siggh.

a / Cifio Janus, på Swensko och hwart
betyder een Daggh.

Januarius. Slugg / Torshmänet hafwer
31. Dagar.

och Matt Omstören bleff JEsus / besökt aff Kong Knut /
Badh them hielpa siggh at drifwa Jwlen vth.
Marcellus, Anthonius, Prisca och Fabian,

Agnes,

Agnes, Vincentius, the kalla Påwel fram.
Der sungen the alle gloriam.

Febr. **Bljude. Göyemånat** hafwer
28. Dagar.

Är Rindermessa Blasius och Agatha Dorothea näst/
Då bleff Scholastica then Jungfru Fäst/
Valentinus han roppte högt så öfwer brätt
En Petrus och Matthias hade Fästlagen fått.

Martius, **Torm. Marsmånat** haf
wer 31. Dagar.

Dernäst kom Tor och Thomas med sitt långa Stegg/
Badh Gregorium locka Barn vnder Wägg/
Gertrudh hon togh rå Bergt medh sigh/
Och Maria bleff helsat / det säyer iagh tigh.

Aprilis, **Säre: April Månat** / haf
wer 30. Dagar.

April böddh Biskop Ambrosium til Gåst/
Til Påska somwar een heligh Fäst /
Tiburtius war gladh / och Valerius säng med een hast
Georgius och Marcus gladdes. rå medh Påder fast.

Majus. **Mayemånat** hafwer 31. Dagar.

Philippus fan Korset vthan Omaat/
Johannes sade: nu är the helige Bønders Dagh/
Då skal man såå Dugg / swarade Erich til /
Iagh troor then gode Urbanus wil
Rådhså medh Jungfru Petronil.

Junius, **Stårß. Midsonmars Månat**
hafwer 30. Dagar.

Mid.

fram.
Mid sommar han kommer gladh/
Bonifacius gifwer ther stora Afsaat.
Men Barnabas monde ther försmå/
Vitus och Botolphus gjorde lifsa så/
Dorothea
Gäst/
orätt
gen fätt.
nat hafz
itt långa
er Wäggs
dh sigh/
agh tigh.
at/hafz
Gäst/
ång med
dh Påder
31. Dagar.
t/
nders Dag
Erich til/
ars Månat
r.

Mid sommar han kommer gladh/
Bonifacius gifwer ther stora Afsaat.
Men Barnabas monde ther försmå/
Vitus och Botolphus gjorde lifsa så/
De Ord gifwer hans macht /
Så hafwer och Påder sagt.

Julius Orme / Höömånat hafz
wer 31. Dagar.

När Maria söker sin Fräncka Elisabeth/
Då wille Kong Knut ey wara förगत/
Der näst kommo the tilsamman/
Margaretha och Magdalena medh gamman/
Jacob sporde råd /
Aff Oluff Konung godh.

August. Höstm. Skördemånat hafz
wer 31. Dagar.

Påder bleff bunden medh låntior hardt/
Efter honom kommer Lauriz snart/
Och så bleff Maria ther näst/
Dhi Himmelen war Herres Gäst/
Och Bartholomæus then gode Man/
Christi Troo tungiorde han.

Septemb. Siftem. Höstmånat hafz
wer 30. Dagar.

Egidius han war een Abbodt wäl from /
Maria bleff södd / och ther näst Korset kom.
Det Lambrecht söker fast efter Matthæum,
Mauriz sade medh list/
Du kommer snart Michel wist.

E

Octob.

Octob. Sædesm. Schlachtmånat
hafwer 31. Dagar.

Såtom rå Franz medh S. Beretta sijn/
Dionysius kallar heem til sin/
Calixtum, men Gallus och Lucas Evangelist/
Hafwa elff tusend Jungfrur til Gåst.
Det förtryter Simon och Judas måst.

Novemb. Slachtm. Wintermånat
hafwer 30. Dagar.

Helgon alle komma medh myckin Glädie/
Och wilia Gååsen medh Mårten åta/
Brixius Bistop skåncker Wiijn/
Och beder til Gåst Mariam sijn/
Clemens skånckte Catharinam,
Och then gode Apostel Andream.

Decemb. Christm. Jwlemånat
hafwer 31. Dagar.

Nu kommer Jungfru Barbara,
Och Nicolaus medh Maria,
Anna gör sig gladh /
Thernåst kom Thomas, sade södd år Christ.
Staffan / hans Barnene Thomas glädias wist.

Här fölia några andra sköna allmen-
neliga och sköna Bonde Reglor.

Når Kiölden mon sig om Wintren sacht/
Tå stalt tu snart een Smid förwenta/
Men fölkier ther Dagg medh/ troo migh/
Tå kommer itt Regn / säger iagh tigh.

Om

Om Paddor.

Når Paddorna om Morgonen myckit skrjta/
Tå så wij itt stoort Regn wisseliga.

Om Watufoglar.

Om Gids och ånder / wilde och tamde /
Myckit bada / och sigh tillsamman samble /
Och monga sådana Foglar komma här /
Jtt wårt Wäder förhanden är.

Om Swalor.

Thet är förvthan Bedrägerij wist och sant /
At når Swalorne flyga på Watern /
Och medh sina Wingar ther wih slå /
Jtt stoort Regn wij wisseligh få.

Om MorgonRådna.

MorgonRådna ligger icke /
Een bukot Pijga bedrager of icke /
Morgonrådna bemyder Regn och Wäder /
Pijgan är seet eller hon itt Warn bäär.

Om the röde Skyar.

Når the röde Skyar på Himmelen stå /
Om Affionen når Solen nedergår /
Then nästa Dagh blifwer gerna skidn /
Thet gifwer of Affionrådna til lödn.

Om Hundar.

Når Hundens Vuuk myckit Knurrar /
Ater myckit Gråås / griner och murrar /
Tå wil thet gerna så tilgå /
At wij snart ther effter itt Regn få.

Jte annat.

När Hunderne Gräset vthspj/
Och Quinsolckts Händer flyia på mytt/
Och Loppor them mycket stinga/
Jte stoort Regn skal tu rå hõra klinga.

Om Skough och Lund.

Migh hafwer een gång een Bonde lärdt/
Och är och så mongen gång bemärckt/
At när Skougen mon svart skijna/
Snart ther effier skal tu Regn finna.

När Bonde Quinnan kokar Grödt.

När Gröten mon brännas widh/
Och Barnet om Matten är oroligit til medh/
Betnyder Regn och Wäder / iagh säger tigh the.

Om Rödt.

När Röten icke aff Huuset will/
Een stor Regnstur står rå wisseligh til.

Om Glåske Sjudan och Salt.

När Glåske Sidorne aff wådsta mon drypa /
Och Pigorna hoos Kocken sofwä och nicka /
Och Saltet mon weect och wätt blifwa /
Rå will itt stoort Regn til of giswa.

Om Solen.

När Soolen stinger mycket heet/
Och Röberne bispa och brumma /
Strax säger Bonden iagh thet weect/
Här wil ett stoort Regn komma.

Om Hästar.

När

När mygg mon Håsten bita swära/
Thes meer Regn skal tu taga wara.

Om Återlåtande.

Wäduren regerar Hufwudet godt /
Oxen och twillingarne regera halsen både ondt /
Krabben regerar Armen then wensfra / medelmättig /
Lejonet högre Armen regerar ondt /
Jungfrun och Wichten regera wettlifwet både godt /
Scorpionen regerar Lären then wensfra medelmättig /
Stytten regerar höggra Låret / godt.
Getebocken regerar både Knån ondt /
Watumannen regerar både Knån / meddelmöttig /
Siften regerar Fötterne / medelmättig.

Huru läkedom torff taga til sigh /
Dch icke tijden achta wil /
Dch ey stitelig wil sigh förwära /
Then gifwer sigh sielff i stoor Fara /
Wachta tigh / at tu icke låter een Åder slå /
När thet tåkn regerar / henne peker på /
Som thenne Figur mon tigh yppenbara /
Så kan tu tigh länge gsfund och karst bewara.
Wiltu leswa sund i naturligh tijdh /
Märck the tolf tåkn på Wemistiors Lijff /
Synnerligh medh koppar och ådroslag /
Tå løper Blodet i sin rätta Lagh.

Om Hufwudwårck.

Zagh wil tigh lära / hör och märck /
Din tu hafwer fört fram i Hufwudet mycken wårck /

Tå skal tu på titt Tummelfinger låta åderflå/
Och om tu baak i Husfwuder Wårck mon få/
Tå skal tu låta tigh baak titt öra /
Thet skal tigh hielpa wiltu inigh höra.

För Tandawårck.

Hafwer tu Tandawårck skal tu förstå/
Tå skal tu een Åder under tin Tunga slå/
Der medh blifwer Pijnan stilt/
Om tu effter thetta Rådhy göra wilt.

Om någon hafwer ondt i Mieltan eller Lungon.

Hafwer Pijnan tigh swåra twunget/
Hoos tin Mielta eller Tunga /
Tå skal tu tigh hoos titt lille Fingur låta blodhy/
Medh Gudz hielp får tu snartligh boor.

Om någon är trångbröstat.

Om tu nogot trångbröstat mon wara/
Tå gör somriagh wil tigh nu låra /
Så skal tu tin Median låta /
Det skal tigh medh Gudz hielp innet stada.

Om man hafwer ondt i Sijdan.

Om tu wilt ån nu meera weta/
Om tu hafwer ondt i tin Sijda/
Tå skal tu tigh på tin Rygg låta/
Oswan för Lånderne / thet skal tigh båta.

Om någon hafwer ondt i sin Knå.

Framdeeles skal tu mårckia migh /
Om Knåwårck kommer på tigh/

Och

Och i tin Länd eller Foot
Det skal tu medh återlätande råda boot/
Hwilket som på then stora Tåå skal stee/
Thet hielper wist/ thet skal tu see.

För Hufwudet och Hiernewe.

Hafwer tu ondt vthi tin Hierna/
Tå skal tu tigh låta fram i tin Stierna/
The slithest om tu fruchtar och så/
At tu skal spettelst Foot så.

Om någon hafwer röte vthi Ögonen och the swigda.

Det mycket godt för Ögonen mon wara/
The två Årar som på tina Finningar åra/
För röta i Ögon lika så /
Om tu them låter slå/
De slithest the Årar som man monde finna/
I Ögnewinkel eln drages til minne /
Dem skal man och behändelig låta/
Det skal tigh medh Gudz hielp båta.

För Ögnewerck och Ögons rinnelse.

TRee åhrar baat Dronen åre /
Dem at låta / wil iagh tigh låra/
Thet rensar Ansichtet titt/
Och gör tigh för Ögne wee quitt/
Och tager thet Ögneweehån/
Som migh hafwer lärde min gode Wån/
Thet ock för hugkommelsen gode år/
Och för thet som ondt i Strupan gör/
Om någon aff sin Natur är heet/

Och hafwer een flackot Andå ther til medh /
Och om titt Hierta bekländt mon wara/
Låt thessa Åhrar wil iagh tigh lära.

För Drones Susande.

När tin Dron mon susa och klinga/
Så skal tu ther vthi två Ådrar finna/
Them skal tu låta vthi samma Stund/
Den döfwe är ther och så sundt/
Och the som altijdh myckit förgåta /
Dem wil iagh råda at göra thetta.

För Hufwudskorff och Ansichtes Håfwelse.

På Näsan är een Åder/
Hon rensar Hufwud och Hgon swära/
De två på Låpparna i tin Munn/
Thet är för Ansichtes Håfwelse sundt/
Åstui Hufwudet skabbot och så/
Så skal tu och här aff bättre få.

För Tandawee och Hufwudflott.

Under Tungan skal tu två Ådrar see /
De borttaga tigh Tändernas wee/
Hufwudflott och strupens Pijna/
Låt the samma två Åhrar tina.

För Döfwelse och Hiernensflott.

De Åhrar baak i titt Hufwud/
Dem at låta / är tigh förlofwat /
På thet at Döfwelsen kan från tigh wjka/
Medh Hufwudex och Hiernens Flott tillijka/

Migh

Migh tyckes thet och at wara rådeligh/
At then Döfwe låter koppa sigh.

**För Kinnens / Tandernes och Strupens
häfwelse.**

Der äre två Adrar på tin Hals/
De fördrifwa thetta förnånda vthan falstt.

För Hiertans Häfwelse.

Under Hakan een Ader står/
För Hiertans häfwelse man henne slår/
De samuna Adrar siner iagh och så/
För Hufwudwäret på Armarne stå/
Och två på Skuldrone och så hardt thet widh/
Och två på Ryggen / iagh säger tigh thet/
För Dgonens Flott / och Hudens öfwerwäret.
Thet til tiena the både alsom bäst.

För Hiertas och Magans wee.

Du finner på tin Arm een Ader för alla /
Som man må Median kalla/
Titt Hierta och tin Magha/
Förfristar dem alla Dagar/
Theflitesti tin Neessbeen och Siida/
Der til öpnar hon tin Lungo / skal in weta.

För Krampe-Senodragh.

Two Adrar på Almbogan monde stå/
Hwem thet behöfwer skal dem låta stå/
För Hiertat / Lungan och een Anda godh/
Thet fördrifwer och Krampe medh itt Rodh.

För Mieltens och Lessrens Vjina/ och för
Händernes båfwelse.

Och finner iagh ännu Ädrar två/
För Lessrens Sundheet / them lådt och så/
På hwar Arm finner tu een/
Låt them och war en seen/
För Mieltens och Lessrens wee/
Sin sijda och Ribbeen hielpa och de/
Når Bröfset är trängt och Händerne rysta/
Och Näsan blöder/ the Ädrar skola tigh trösta.

För Ansichtes båfwelse och Bleetheet.

LWå Ädrar i tin höggra Stjdo/
Dem skal tu låta irätta tijder/
Få skal båfwelsen och Bleetheet wjsta/
Aff Ansichte och Dgon tilliika/
Den åder millom peke Fingret och tin Tumma/
För Husfwudwårct skal tu bittida rymma/
Doch för båfwelse och tin Galla/
Det öfwerflott tå låta skal/
Emillan lille Fingre tin/
Och the andra.ädrar tin.

För Hiertans och Magans Håfwelse
och Vjina.

LWå ädrar på Händerna stå/
För Hiertans wee tiena the at slå/
För myctin Lust til Maat och Dryck/
Och så för them som båfwa och niicka/
För magens håfwelse och wee ther til/
Iagh tigh och ther efter låra wil/

Huruledes then nästa år som iagh weet/
At sitta näst tin Hemligheet/
Tienar för Krampe at låta stå/
Och så för häfwelse / Skal tu förstå.

För Blodflot och bleekner.

De ädrar / medh förloff som hoos Arken stå /
Tiena för Blodhflot at låta stå.

Medh Guds hielp skal thet snart förgå.

För Boldar.

Twå ädrar på tina Knå äre

Dem at låta / finner iagh nyttigt at wara /

För Boldar och häfwelse på Händer och Been /

Der aff blifwa the skön och reen.

För Watusott och Butens häfwelse.

Twå ädrar på Stenebenen stå /

Dem skal man låta stå /

För Watusott och häfwelse / förstå migh nu /

An skal tu twå ädrar komma ihugh.

Som äre på tin stoora Tå /

För Dgnewårck them låt och stå.

För Ansichtes bleekner och Boldar thet til medh /

För Kråfft och Quinsolck's Flott / iagh säger tigh thet.

För fallande Soot.

Twå ädrar äre på tin minsta Tå /

För them fallande Soot / them lått och så /

Theslites för Niurarne och för bleekna /

Medh Guds Hielp får tu rå bättre.

För Streck.

Råte

Nått vnder tin Foottnyla (ankel) nedan på/
Innan på Foten/ sinner tu två ådrar stå/
Dem skal tu låta för Steen.
Quinnor tienar thet och så / som iagh menar
Til theras Flot / förstå tu migh/
Efter Barnsbyrdan / thet säger iagh tigh.

**För haffta och Niurawe och lönlige
heetenes Häfwelse.**

Two ådrar vnder Ankeln / dragh til minne/
Behan på Foten mon man them finna.
Dem låt för Hæfte och Niura wee /
Thet hielper wist skal tu så see/
Dch om tin Lönlighet Hofuet (Sullin) mon wara/
Låt thessa två ådrar / wil iagh tigh låra.

Kopsättiande tienar och slundom vthi nödh/
At vthdraga Blodet emillan Hudh och Ribbt/
Der hoos wil iagh det korteligen låta blifwa/
Dch intet meera om kopsättiande skrifwa/
Lättare skulle tigh thet såya/
Når thet skal stee eller hwar.

Itt ringest wil iagh såya tigh/
At tu seer tigh före tryggeligh/
Tin Hiertas åder förstone tu/
Thet gifwer iagh tigh för Lårdom nu/
At man henne icke skal i otidh låta/
Der aff kommer offta stoor skada/
Så gör efter thenna min påminnelse godh/
Når tu tigh hafwer låtit Blodh.

Så låt Blodet så länge stå/

Til thet blifwer kalt / skal tu förstå /
Då kan tu see Blodens egenkap /
Dch hwad ädrolätande hafwer för krafft.

Huruledes man skal förhålla sigh effter ädrolätande.

Til thet sidsta wil iagh tigh låta förstå /
Huruledes tu medh tin Spijs skal omgå /
Dch hwad tigh hielper til tin Sundheet godh /
Når tu hafwer låtit titt Blodh /
Ite blöte Agg förstå tu migh /
Först at äta thet råder iagh tigh.
Godt klart Wijin / skal tu förstå /
Der effter tin Dryck wara må /
Men är Wijinet förstarckt i sin Krafft /
Giff thet i litet Wain / thet icke föracht /
Der effter skal tu een Dag eller fyra nychter lefwa /
Dch tigh til ingen öfwerflödighet gifwa /
Dch om tu något Riött wil äta /
Skal tu tigh Hönseköttet koka låta /
Förskona Wagan / thet skal mitt råd wara /
Dch låt för tigh på Bordet bära /
Lamb / Riös / Sielfist thet til /
Som färstt och gode äre / iagh tigh råda wil /
Såsom Gaddor / Krabor / Rudor och Abbor /
Som tagas i färsta Sibr och Når /
At them medelmottigt / förstå tu migh /
Misläspijs at äta förbinder iagh tigh.
Dch hwad thet aff kommer / skal tu en nyttia /
Öft at äta / wil iagh tigh förbinda /

Allahanda Drter tigh affhåll/
 Vthan thet är Kabuz eller Grååftåål/
 Förty thet tin Magha gör oreen/
 Märck ån itt/ och war ey seen/
 Hönsetidz Sodh skal tu och så åta/
 Som man på vnga Hönz mon reeda.
 Och alt annan sådan fårst Maat/
 Som lätteligen fördoßwes / thet är mitt Rådhy.
 Der effter skal tu tigh liter arbete tiltaga/
 Men war och stilla i fyra Dagar/
 Och wachta tigh för kårligheez Spel/
 Som iagh tigh på thet sidsta råda wil.

Ett Förtaal och liten Vnderwißningh om ådrolåtande.

At Menniskian kan behålla sin Sundheet
 och naturligh Karstheet/ gör thet wål be-
 hoff/ at wißstundom vthrensa thet oreena och
 öfwerflödige Blodh. Zy får thet öfwerhan-
 den / tå är thet befruchtandes / at thet begyn-
 ner wifferligen blifwa suult och rutnar / hwil-
 ket är Orsaken til monge slags Siukdomar och
 Kranckheeter i Menniskian/ theföre är thet
 affnöden at weta / när och på hwad Lem/ och
 hwad tijdh / man skal låta sina Ådror på.

Först är at märckia / at ingen skall låta sig
 förmyckit/ och at purgatz eller blodens renselse/
 effter Lekamens rådh skal gå för ådrolåtande:
 Och är thet bäst/ at låta sigh om Wären och

om

om Hösten/ doch (som tilförenne sagdt är)
nöden förer alltidh sin tidh medh sigh. Man
skal och icke låta sigh i myckin Köld eller Heets
tidh. Den som hafwer een ond Maga/ eller
Lefwer/ honom är thet icke godt at låta sigh/
Theslikest/ när thet onds Blodh är vthlätit:
så skal man icke snart låta sigh Åder igen/ och så
är thet bättre/ at man låter Blodet för litet lö-
pa än förmyckit. Item, then som myckit sweta-
tas/ han må wäl låta sigh. Men thetta är icke
godt låtande i Ny fulmånat. Item, the ädrar på
Ånåne/ Händerne/ Venene och Fötterne/ dem
skal man låta effter Måltidh/ och ädrar på Ar-
marne för Måltidh/ och man skal icke låta sigh
på något Ledemoot/ när Månan går i thet
Tåkn som samma Ledemoot tilhörer.

Til thet sidsta skal man och weta at i Huns
dedagarne skal man icke låta sigh åder slå/ icke
heller bada/ icke heller taga nogon Dryck til sigh.
The begynnas then 17. Julij och ändas then 20.
Augusti.

Här effter fölia några Regemente hu-
ruledes man skal hålla sigh vthi
hwar Månat.

Januarus, Torsmånat hafwer 31. Dagh/ Da-
gen ther i år 8. Timar och 10. Mi-
nuter lång.

Och Soolen löper i Watumånen/ och är ther vthi
från then 10. Dagh Januarij in til then 10. Dagh
Februarij. Tors

Torsmånat säger.

Jagh röker mitt Rids vthi thenna Tjndh /
Jagh äter och dricker förvthan nist /
Intet Blodh wil iagh nu aff migh låta /
Förny thet vthi thenna Månen mon intet båta.

I denna Månat är thet gode at dricka een godh
driek Wijn fastandes / och skal man fastandes bruta
heeta Drter / som är Ingetår / Peppar / Neglikor /
Rapaicum. Och är thet godt at låta stå Ieswer Adren
på then wensre Arm / elliest är thet intet godt.

I Watumånen är thet intet godt at byggia
Huis / at flyttia i Huis / at gifwa sig i Eheastånd /
eller göra Bröllop. Thet är ondt at taga LäkeDOM
på Skenebeenen.

Itt Barn som födes vthi Watumånen hafwer
goda Seder / och är anseende och kan wäl tala för
sigh / är stilla / tiger gerna: Hwad som han weet som
ibrligit är / thet tigher han / troor hwad som man
säger för honom / och är frimodigh / lättfinnigh och
godhwilligh / han faar och medh samningen / hatar
Egn och them som bruka Egn / han far gerna itt årr
eller Ecku på then ena Armen / eller på sina Naglar.
Han blifwer then bästa ibland sina Bröder / öfwer
leswer och så sina Förältrar. Hans Barn blifwa een
fallighe och late sigh wäl tuchta. Han skal och så för
fræncie och bestämna mong Quinsolet.

Vthi Watumånen är han gladh / lättfinnigh /
och medh itt fritt Modh. Vthi Fischen hafwer han
lycka och winning all Sids. Vthi Krabben blifwer han
fuit.

er.
Tidh/
ijt/
låta/
n inter båta.
at dricka em
n fastandes
Deppar/ M
a slå kofwer
inter gode.
ter gode at
figh i E
at taga k
Satumänen
ch kan wål
som han
br hward
gh/ lått
samingen
an får g
er på fina
Bröder/
S Varn
han skal
infolck.
gladh/ lått
fiften haf
rabben blif

fiut. Vthi Jungfrun är hans ddbdtidh. Vthi Wee-
ten hafwer han lycko til at wandra. Vthi Scorpion
blifwer han rik. Vthi Skytten hafwer han lycko v-
thi alt thet som han gör. Vthi Berubucken skal han
inter begynna/ty thet är honom altsammans olyck sam-
ligit. Och om han hafwer 32. Åhr/ så blifwer han
60. Åhr gammal.

Februarius. Gøyemånat/hafwer 28. Dagar/
Dagen är 9. Timar lång och 49.
Minuter.

Och Solen löper i Fiften/ och är thet v/
thi frå then 10. Dagh Februarij, in til then 11.
Dagh Martij.

Gøyemånat säger.

Jagh fruchtar nu källesjukan medh macht/
Weedh at hugga/ och Giddningh at föra gifwer iagh
på acht/

Een warm Skinkfortel kan iagh wål liida/
Jagh låter mitt Blodh/ och mon Kölden förbiida.

I thenna Månat skal man hålla sigh warm på
thet man kan behålla sin Sundheet. Förty thenna
Månans Köld förorsaker myckin ondt wårsta i
Mennisk. an. Och skal man wachta sigh för Fråse-
rij. Ein Drick skal wara Agrimonia. På tin Hand
och Tummelfinger tu låta tin Ader slå.

I Fiften är gode at byggia vthi Wam/ at kio-
pa och sälta/ at föra sigh in nya Kläder/ at göra
Bröklöp.

Itt Barn som är född vnder Fisten / hafwer
een medelmortigh Lefamen och Hals / itt stort An-
sichte / och får itt ärr eller Tefn baak på / 20. Han är
girigh och gitter mycket ätit och druckit / och talar
mycket / een Klaffare / Långare / trätter gerna och blif-
wer snart drucken. Han blifwer then grosweste is
bland sina Bröder / och han skal trätta och kiffwa e-
moot sin Fader / ther til medh skal han få een ondt
Hustru / och olydige Barn.

Vthi Fisten är han lättfinnigh / vthi Weduren
hafwer han Lycko medh all then Frucht som på Jor-
den är. Vthi Lenonet blifwer han siuk / och vthi then-
na tijdh blifwer han vnderligh. Och om han blifwer
siuk vthi Beccen är ther til at befruchta / at han blif-
wer dödh aff samma Siukdom. Vthi Scorpion
hafwer han Lycko til at wandra. Vthi Skytten blif-
wer han rijf. Vthi Cerebucken hafwer han stoor
Lycka til at köpa och sälia. Vthi Wattumannen skal
han inter begynna / ty at thenna tijdh hon är honom
een ond tijdh.

Martius, Marsmånat hafwer 31. Dagar. Das-
gen är 12. Tjmar och 12. Minus-
ter lång.

Och Solen löper i Weduren / och är ther vthi
från then 11. Dagh Martij, in til then
10. Dagh Aprilis.

Marsmånat säger:

J bestärer mina Trää i Tor /

Och

Och plöyer ther til min Åter och Jord!

Thenna Månat låt intet Blodh/

Waadh och swett år migh så godh.

I Marsmånat skal man sigh ofta tretta och bada / och år godt at bruka söt Drick / som Miödh och annat sådant / men wachta tigh för kältd Drick. Thee år och godt åderlåta / doch icke på titt Dumelfinger / bruka Ruta och Polleia om morgonen tidligen.

I Wåduren år godt at handla medh Herrar at wandra / at köpa Warur. Och at arbeta vthi Eld.

Then Menniskia som år född vthi Weduren låter sigh beweka aff itt ringa Blodh / han år ofyst / och hafwer itt trint Ansichte / stoora Dgon / han blifwer kargh och förtruten / blifwer snart wredh och snart blijdh igen / och när han gör sigh wredh / så blifwa the Adrar stoor / som sittia framman vthi hans Panna / han plågar och så hafwa itt Årr vthi sitt Huswond / han fruchtar och alltidh för sin Dgon / han mister ofta all sin Egendom och Godz / och winner doch annat Godz igen / Han önskar sigh ofta dödh / ther til medh blifwer han och icke aldeles fattigh eller arm / och en heller gansta riik / och alltidh brukar han sin Handel vthi sitt Fädernesland. När som Solen år vthi Oxen / så hafwer han winningh och tycko vthi all ringh til Land och Wærn. Han blifwer then bäste ibland sina Bröder / och öfwerleswer sin Fader / han astar och åhrachtige Wærn. När som Solen år vthi Jungfrun / så skal han sigh wera för ond Drick och Waat / och så skal han en heller begynna nogot. Vthi Wechten hafwer han tycko til at

göra sig frij. Vthi Scorpion blifwer han horat
medh een dödeligh Siukdom. Vthi Skytten hafwer
han lycko til at wandra. Och han får een godh ån-
de ther på. Vthi Berubucken hafwer han lycko vthi
all ting. Vthi Battumannen kommer honom all-
ring til godo. Vthi Fiffen hafwer han liten lycka/
All Fär ga är honom lyckosam / förvthan svart. Vthi
the Land som äre vnder Solennes Bygång hafwer
han lycko. Och om han blifwer 24. åhr gammal / ta
lefwer han wål framdeles in til han blifwer 71. Åhr
gammal / och hans döds Tegn är / at han liider Pijna
vthi sina stoora Täär.

Aprilis. Aprilmånat hafwer 30. Dagar. Da-
gen är 12. Tjmar och 46. Minuter
lång.

Och Solen löper i Oxen / och är ther vthi
ifrå then 11. Dag Aprilis, in til then
12. May.

Aprilmånat säger.

Aprilmånat kallar man migh /
At plöna och säå lærer iagh tigh /
Iagh lærer slå min Median /
At iagh min Sundheet hafwa kan.

I Aprilmånat skal man bruka godh driick / som gif-
wer Menniskiona itt Sunde lifff. Räticka och Ka-
bitz skal man icke öfwerflödigt bruka / förty the gifwa
onde flott. Man må wål låta Medianen / och sättia
Koppar. Vthi

Vthi Oxen är godt at göra Bröllop / at affwä-
nia Barn / at byggia / at köpa och sälia / godt at säa
och planta.

Itt Barn som är född vnder Oxen / får gode
sachmodigt Måal / och känner sigh gerna sielff vthi
sitt Samwet. Han hafwer brede Skuldror / och ite
trint Ansichte / medh een förmångd färga / itt höge
Bröst / och hafwer itt Ärr / på then ena Arm / hans
är och så stilla / talar litet och förtienar liten Tact för
sina Wälgerningar skul / som han gör emoot andra.
Doch blifwer han bedrägeligh / och bedrager gerna
then som honom wäl betroot. Han hafwer och så
begäran at blifwa rosat aff hwar man / han blifwer
mycket begäfwat medh Höghsärldigheet / och blifwer
öfwerlöddigh wijs.

När som Solen är vthi Oxen / hafwer han ly-
cko. Vthi Twillingarne hafwer han lycko och win-
ning vthi alla Handlingar / och hwad som hälst hans
begynner / och om han är född om Natten / så blifwer
han rijk. Vthi Krabben hafwer han lycko at wan-
dra. Vthi Lenonet skal han hwarcken köpa eller sälia /
han öfwerleswer Sadher och Modher / hans Barn
blifwa måst Pijgor. Vthi Wechten hafwer han
Huswudwårck. Stytten är honom itt öddeligie
Tekn. Vthi Getebocken hafwer han lycko hoos
måchtige Herrar. Vthi Battumannen blifwer han
riik / om han stieckar sigh ther effter. Vthi Sisten haf-
wer han lycka at köpa och sälia. Vthi Weduren
skal han taga sigh wäl wara för falska och listiga Wie-

nesbörd / som honom skola wederfaras aff sombliga/
doch falskeligen / han skal och så taga sigh wara för
blinde Folck / och för swart Särge. The andre sär-
gor äro honom lyctosamme. Och om han lesuwer v-
thi 28. Åhr / så kommer han in til 70. Åhr.

Majus. Mayemånat hafwer 31. Dagar. Dagen
är 13. Tijmar lång och 11. Minu-
ter lång.

Och Solen löper i Twillingen / och är
ther vthi från then 12. Daggh Majj, in til then 12
Daggh Junij.

Maymånat säger:

Nu riider iagh i Skogen gröna/
At jagha Diur / deyeligh och sköna/
Jagh bader och låter min lesuwer Åderstå/
Och wil iagh nu i warma Kläder gå.

I denna Månat skal man warmt bada / och
bruka warm Spijs / och är thet godt at taga Driick
til sigh / som gör Blodh / och skal man intet Diurs
Hufvudh äta / förny / thet gör Menniskions Hierna
merckeligh skada. Man skal bruka Malort och Sal-
via i sin Driick.

I Twillingen är godt at wandra / at köpa och
sälja / at arbeta i Geld / och at sättia Varn til Schola.

Itt Varn som södes vnder Twillingarne / blif-
wer sanferdigt / förnuftigt och stilla / hafwer bredha
Skuldror / och får itt Årr på sina Nägler och på sitt
Bröst. När han gör sigh vredh / så talar han my-
ckit /

ellit/ och får kundskap medh stoorra Herrar/ han blifwer
een frimodigh Herre. Vthi sin medhålders tijdh
blifwer han swära rijk/ och een Hustru skal föra ho-
nom myctin Rikedom til.

Twillingens tijdh hon är honom godh vthi al-
lehanda saker och ärender. Vthi Krabben köpplagar
han / han öfwerlefwer alla sina Bröder / han besitter
icke sin Faders Godz. Hans Hustru är een Twil-
ling eller hon skal föda Barn vthi Twillingarne. V-
thi Scorpion hafwer han Sündom / och tijden
görs honom lång och swär / vthi Skytten skal han
icke gifwa sikh vthi Echtenskap / vthi Gerebocken we-
derfars honom dödeligh Sündom aff Nåseblodh.
Vthi Wattumannen haffuer han lycko til at får das /
och aff stoorra Herrar skal honom myctin Rikedom
tilstunda. Vthi Fisten skal han vinna myctit Godz /
doch skal han taga sikh wara för Watern / vthi Wedu-
ren hafwer han stoor lycko til at köpa och sälia. Vthi
Oxen hafwer han ångest och Moorgång ther vthi
skal han inret begynna. Och om han lessuer vthi 25.
Åhr / så kommer han til 61. Åhr.

Junius, **Midsommars Månat** hafwer 30. **Das**
gar. Dagen är 15. Tjmar och 50.
Minuter lång.

Och Solen löper i Krabben / och är thee
vthi från then 12. Junij, in til then 14. Daghen
Julij.

Midsommars Månat säger:

D iij

Mii

Du wil iagh mitte Höb afflä/
Och rjffwa thet samman och sä/
I thenna tijdh iagh litet sofwawil/
Och äta Lacuka medh Arickia thet til.

Vthi thenna Måna skal man wachta sigh för
myctin Sömpn / och om morgonen bruka Lacuka
medh ätickia / och färste Källemarn / och må man
äta Rutheblad / förny the äre icke skadelige. **Men**
wachta tigh för Ost och Swijnefläst / och för alt thet
som steekt är.

I Krabben är godt at byggia i Warn / at föra
sigh i nya Kläder / och hwad man här vthi begyn-
ner / blifwer obeständigt.

Itt Warn som är södt vnder Krabben / hafwer
itt fullkomligt Lekamen och blifwer wiß / men thet är
befruchtandes / at han skal liida stoor Sündom vthi
Händer och Fötter / och at han skal blifwa saär giord /
eller han får itt ärr på sina Länder omkring sin Wel-
testadh. Han bliffuer och så lögnachtigh / och eiskar
ondsto / sköter thet intet om / när som han winner no-
got / om thet skeer medh rätt eller orätt.

Vthi Lenonce hafwer han lycko til allehanda få-
nat och Frucht / han lesfwer sina Bröder öfuer / och
förr än han bliffuer dödh komer han vthi fattigdom /
hans Warn skola haflua sin egen wilia / och skole wa-
ra honom til förtreet / han får och een geenstridigh
och küffachtigh Hustru / doch bliffuer hon godh och
from. Vthi Fiffen hafluer han lycko til at sahra til
Siös. Vthi Weduren hafwer han lycko vthi all
the

the ting som han begynner. Och om han lessuer vthi
23. Åhr / så kommer han til 60. åhr. Vthi alla Får-
gor haßuer han lycko / vndantagandes hwijt Fårgas
honom är emoot. Och hans Döds Täckn är häß-
welse.

Julius. Höömånat haßuer 31. Daggh. Dagen
är 15. Tjmar och 38. Minuter
lång.

Och Solen löper vthi Leyonet / och är
ther vthi från then 14. Daggh Julij, in til then
14. Daggh Augusti.

Höömånat säger :

Nu står iagh Rogen / åter heem mitt Höö /
Och thet som waät är mon iagh ströö /
Ströna omkring Hundedagarna gå nu an medh
macht /
Thersöre giffuer iagh på min Sundheet acht.

I themma Månat skal man ingen staret Driek
eller Purgas til sikh tagha / wachta sikh för mycket
Sömpn / för Swettebadh / ädrolätande / hetan
Maat / och för Dkystheet / men Salvia Driek /
Wiblet och sööt Ost / är sund.

I Leyonet är godt at byggia Huus / at läggia
Grundwaal / och at flyttia vthi Huus / wachta tigh
at tu icke förer tigh i nya Kläder.

Leyonet Barn haßuer itt mycket deyeligit Au-
sichte / och een skön skapnat på sin heela Lefamen /
D o han

Han bliffuer sanferdigh förvthan Falstheet/ haßuer
i et stadigt Sinne / sköter intet om them / som honom
hata / och ey heller om them som tala illa om honom/
fremmande haßua honom myckit får / meer än hans
egne Slächtingar / man finner ingen last vthi ho-
nom / och hans Välgerningar anammar Folcket
medh tacksäyelse. Han bliffuer snart wredh och
snart bliidh igen / om man icke myckit küßuer eller
trätter emot honom / alle hans facter och stickeligheet
äre gode / och Quinfolck haßua honom får. Vthi
Lejonet haßuer han icke myckin lycko / vthi Jung-
frun haßuer han lycko til at giffua sigh vthi Selstap.
Han öfwerleßuer alla sina Bröder / och han skal
trätta medh sina Systrar / om sitt Arffuegodz / han
bliffuer och så litet hoos sina Slächtingar. Vthi
Bediren skal honom tilstå myckin Rikedom. Vthi
Dren bliffuer han rijk. Vthi Twillingarne haßuer
han lycko til at färdas. Vthi Krabben haßuer han
lycko på Bånet. Och när som han kommer til 31.
Åhr / så leßuer han in til hankommer til 80. Åhr
gammal / och haßuer lycko vthi alla Särgor / vthan
vthi swart.

Augustus. Skördemånat haßuer 31. Dagh.
Dagen är 13. Tjimar lång / och 22.
Minuter.

Och Solen löper i Jungfrun / och är ther
vthi från then 14. Augusti, in til then 14. Dag
Septembris.

Skör.

Stördemånan säger:

Du slår iagh aff Dingget thet hwiita /
Och seer thet til medh om Enien kan bita /
Iagh dricker och åter bitter Maat /
Och gör migh thet til rätt mycket gladh.

I denna Månat skal man ingen Låfedom bruka / som är giord aff Honing / ty thet är i Hundedagarne. I Rödmanan / wachta tigh för Midlet / och södt Maat / bitter Spijs skal man bruka / och så skal man icke dricka för mycket Wiin.

Vthi Jungfrun är godt at affwänia Barn / at byggia / och at få sigh een Jungfru / men icke liggia hoos henne.

Itt Barn som bliffuer södt vthi Jungfrun / bliffuer liten på sin lekamen / gifwer söta Ord / han hafwer itt deyeligit Ansichte / medh een förmångd Särsga / han synes at wara godh / men han är doch hatefull / han haffuer och så itt ostadigt Sinne / hans ögon löpa omkring hijt och dijt / och alla them som icke äre födde vnder thetta Teckn / them haffuer han får / han bliffuer then förträffligaste ibland sina Bröder / öfuerlefwer och så sin Fader och Moder / han loffuar mycket / men han håller litet.

Vthi Jungfrun haffwer han lycko hoos stoora Herrar / och så vthi wechten. Vthi Wartumannen liider han Piina och sjukdom vthi sin Buuk / magha och nassa / vthi sina ögon och på sin tunga. Han får een mycket häst Quinna / hans Dödztidh är vthi Weduren. Vthi Oxen haffwer han lycko til all tingh
som

som tienar til Rikedom. Vthi Krabben bliffuer han
vphögd til rikedom/ aff fremmande Gods. Vthi
Lejonet hassuer han nödh och ängest/ vthi thenna tid
skal han taga sigh wara at han icke giffuer sigh vthi
Ächtenkap. Och om han leffuer 40. åhr/ så kommer
han til 60 Åhr.

September, Höstmanat hafwer 30. Daghar.
Dagen är 12. Tjimar lång och 40.
Minuter.

Och Solen löper i Wecten / och är ther v
thi från then 14. Dag Septembris, in til then
14. Dag Octobris.

Höstmanan säger:

Du skal Bonden sitt Korn vtheröfka/
Och Fiskaren fångar Sillen then fårfska/
Swijnesläsk iagh gerna äta må/
Thebljkest Färamidlet Getemidlet och så.

I Höstmanan är godt ådrolåtande/ och så skal
man bruka Färamidlet / och Getemidlet / hwilket som
är een synnerligh godh Låkedom. Wachta tigh för
warnt Badh. Man må och bruka Drter och Frucht/
thet är icke skadeligit.

I wecten är godt at wandra/ skära Häär aff/
göra Drösllop/ at föra sigh in nya Kläder / at såa och
plantera.

Jett Barn som är födt vnder Wecten/ thet blif
wer een sanferdigh Menniska / förvthan Falskheet/
och

och bliffuer doch vnderligh / får een tiock Nåsa / stoora Dgnebryner / och stoore Skuldror / han bliffuer och så glömmare / bliffuer snart wredh. Han hassuer och gerna itt årr vthi sitt Ansichte eller på sin Hand / hans Ansichtes Fårga hon är litet rödhachtigh.

Weeten är honom itt godt och lycksamligit Tefn / vthi Scorpionen hassuer han lycko til at tiöpa och sålia. Han skal wandra monga Land igenom / och han skal doch döb vthi sitt Fådernesland / Och öfwerlessuer sin Fader / han hassuer litet godt aff sina Barn. Vthi Fisten liuder han stoor Siukdom. Vthi Beduren skal han få sigh een Hustru / han får och så stoor Kårleef til Quintolet / men the litet til honom. Vthi Ören är hans Dödztiidh. Vthi Twillingarne hassuer han lycko til at wandra. Vthi Krabben får han påfeligh Riikedom / om han står ther effter. Hans största lyckos tiidh skal wara / när som han haswer lesswat sin halftwa ålder vth. Vthi leyonet bliffuer han gansta riik. I Jungfrun hassuer han ångest och Moortgång. Och om han lessuer 44. åhr / lå lessuer han widh 75. åhr. Och haswer lycko vthi allahanda Fårga / vthan vthi swart.

October, Slachtemånat haswer 31. Daghar.
Dagen 10. Tijmar och 12. Minuter lång.

Solen löper i Scorpionen, och är ther vthi fränthen 14. Dagen Octobris, in til then 13. Dagen Novembris.

Slachs

Slachtemånat säger:

Du skal man plöija och Rogen säa /
Medh nytt Wijn man Saaten fylla må /
Du mon Rölden til oss skriida /
Een warm Kafelungn kan iagh wäl liida.

I denna Månat må man bruka allehanda Læ-
fedom / och sådan Spijs / som rensar Liffuet / och så
är Färemidlet och Getemidlet icke osund. Du må wäl
låta tigh ädroslå / och bruka Drter som äre aff heet
Natur.

I Scorpionen skal man intet begynna / vthan
allenast at purgera. Och thet är gansta ondt / begyn-
na något som skal bliffua beständigt.

Scorpions Warn är een rätt wäl stickat Men-
nistia / han hassuer itt behändigt Liff och een godh
Färga / han hassuer och så godh ynnest hoos Folk /
och när han bliffuer känder / så hassua Dinnfolck ho-
nom kår / han är full aff Haat och Affwund / och
starec vthi sin Brede / så at han låter sin Brede icke
snart fara / när som han bliffuer ther til beweeft / han
skal och så segla össuer Hassuet / och andra soora
Warn och bruka ther til sin Handel.

Vthi Scorpion hassuer han Lycka / vthi Skytten
hassuer han Lycko til at tåpa och sålia / han össuer les-
wer sin Fader och Moder / hans Warn the bliffua förs-
nufftigt Folk / och han bliffuer och så then bästa ibland
sina Bröder / hans Siudomar bliffua starcke / Källe-
suka och Steen. Sådant wedertars honom aldra-
måst /

måst / när
han får
medh her
medh D
Gunsf.
frun haf
Vthi M
msberd
Om har
skal blif
begrafi
Novem

vthi f
13. Da

badh
warm
lök /
Dric

Säger:

måst / när Solen hon begripes vthi Beduren. Om
han får sigh een Hustru vthi Dren / så får han lycko
medh henne. Vthi Twillingarne bliffuer han hotat
medh Döden. Vthi Krabben haffuer han lycko och
Gunst. Vthi Lenonet bliffuer han Rik. Vthi Jung-
frun haffuer han lycko til alt thet som han begynnar.
Vthi Wecten haffuer han Moorgång aff falsst Wit-
nesbörd / som honom wed erfars och bliffuer påsagdt.
Om han leffuer i 40. åhr / så lefwer han 72. åhr. Och
skal blifwa dödh vthi Gudz Fruchtan och tienst och
begrafwas.

November, Wintermånat hafwer 30. Dagar.
Dagen är 8. Tijmar och 28. Mi-
nuter.

Och Solen löper i Skyetten / och är thet
vthi från then 13. Dagen Novembris, in til then
13. Dag Decembris.

Wintermånat säger:

Therika nu feeta Gååff aff migh köpa /
Iagh hugger Weedh / til Elden iagh löper /
Til badh och ofystheet wil iagh tigh icke råda /
At taga Drick och äderläta.

I Wintermånat skal man icke göra Swette-
badh / och all then Spiß man brukar skal vara
warm. Och må man äta Sennap Agrimonia och
Lök / titt Liff skal medh arbete beweka / och bruka
Drick til leffren.

I Skyt

I Skytten är godt at göra Bröllop / at köpa
och Jälia. At arbeta i Feld. Och at föra sigh innya
Kläder.

Skyttens Varn får itt deyeligit Skapning / ett
höfwißt Ansichte / wältalande / och brukar godh Ord /
Stöna Dgon / kärliche / starcke Armar / blöt Håar / san-
ferdigh / förrehan Falskheet / han bliffuer snart wred
och snart blindh igen / han kan och skämpa / och göra
sigh gladh medh Folck / han hafuer itt stilla och sta-
digt Sinne / han sköter ickemyckit ther om at man
talar illa om honom / fremmande Folck hafwa ho-
nom kär / och ther synes ingen skam eller last på ho-
nom / och han får itt ärr på sina Been eller Fötter.

Vthi Skytten hafwer han Lycka / vthi Beta-
bucken / hafwer han Lycka at bruka the ting som äre
aff Jern. Och får Gunst aff fremmade Folck / som
han hafwer ickegiordt tilwilie / och them som han
gör myckit godt / the ärewrede på honom / vthi Wat-
rumannen hafwer han och så Lycka / hans Varn the
blifwa floke och lära wäl / vthi Oxen blifwer han
fuit / aff öfwerföddigh Colera Blodh. Om han får
sigh een Husfrui Twillingarne / så hafwer hon ho-
nom kär. Vthi Krabben blifwer hans Dödztidh.
Vthi Leyonet hafwer han godh Lycko til at färdas.
Vthi Jungfrun hafwer han lycko hoos stoora Her-
rar / och kommer til Rikedom. Vthi Beecten we-
derfars honom myckin lycko / om han står ther efter.
Vthi Scorpionen hafwer han ängest och nödh. Och
om han in til han blifwer 28. år gammal / så lefwer
han

Han til han blifwer 80. Åhr. Vthi alla Sår gor hafwer
han Lycko/ vthan i gråte och swart.

December Christmånat hafwer 31. Daghar/
Dagen är 6. Tijmar och 11. Mi-
nuter.

Och Solen löper i Steenbocken/ och är
ther vthi från then 13. Daggh Decembris, in till
then 10. Januarij.

Christmånat säger:

Du wil iagh lefwa i Lustigheet/
Och slachta til Juul een Dye feet/
Och wil iagh mi migh warm hålla/
Förhoppandes at öfwerlesua Winteren then källa.

I Christmånat skal tin Driick icke vara för
kåld/ Låtedom må tu taga/ hålt titt Bröst och Krop
warm. Tu skalt icke låta åderflå/ förny thet år skade-
ligt/ goda örter må man bruka at styrelia Hieriat
medh.

I Getebucken är godt at wandra/ at föra sigh
vthi nya Kläder/ at affwånia Wårn/ och at såa och
plantera.

Getebuckens Wårn är södt talande/ hafwer itt
trint Anlete/ hans Sår ga är rödh/ och han får itt år
på sitt Bröst/ han brukar och monga Ord/ och talat
myckit medh sigh stelff/ han lofwar myckit och håller
litet/ han faar medh Lögn/ han berömer sigh gernä/
och thet är doch intet wårdt/ ther medh bedrager han
monga Quinsolck/ doch blifwer han ju liiet Gudh-
fruchtigh.

Deela och skiffa Dagen i 12. lijka Delar. Från
 Uppgång til hennes Nedergång / Så länge som So-
 len är öfwer Jorden / och icke efter Klockerlijmen /
 hwad heller thet gifwer långa eller stackota Tijmar /
 efter som Tijden gifwer sigh i Åhret / och then Tjndh
 som öfwerblifwer / skal tu räkna Nattena til / och dee-
 la then lijka så vthi 12. Tijmar / Lijka som tu wille we-
 ta om Söndaghen / hwilken Planete som regerade
 then första Tijman efter Solenes Uppgång / Solens /
 och i then första Tijman om Natten / Jupiter. Och
 så alt fram åth medh alla Tijmar.

The siu Planeters Art och Natur / och
 hwad vthi hwar Planetes Stund
 är godt at göra och låta.

Saturnus.

Sammal / kåld / laar är iagh vthan skämp /
 Omflottigh / håtsf / all låmpa för glömt /
 Mina Varn nitfke och hatefulle äre /
 Metall och Bly / min Handel mon wara.

Vthi Saturni Stund / är godt at köpa och sälia
 swåra och tunga Ting / såsom Jern / Bly och allehand-
 da Metall / at sökia efter Malm / at byggia / Giårda
 stångia / at gråfwa Djufer / och hwad man i Jorden
 handla skal / at köpa allehanda Spjifs / och at såå och
 plantera. Men thet är ondt at föra sigh i nya Klå-
 der / och at reesa både til Land och Wam / at taga
 sigh een Hustru / och at begynna Murrwårck.

E ij Jupi-

Saturnus.
 Jupiter.
 Mars.

11. 12.
 10. 11. 12.
 9. 10. 11. 12.
 10. 11. 12.
 9. 10. 11.
 8. 9.
 7. 8. 9.
 Saturnus.
 Luna.
 Mercurius.
 Venus.

Jupiter.

Jörnuffeigh är iagh/lård och tiende thet till/
Lijka så iagh mina Barn hafwa wil.
Longwarandes och dråpelig ting rättar iagh
Med köpmanſkap iagh wål winna kan. (Cant)

J Jupiters Stund är godt at fröna Konungar/
at föra ſigh i nya Kläder / at wandra / at begynna
Bygning / medh Sölff at handla / at fara til Steps/
at åderlåta / och alt thet ſom hörer til Rättſkaffen-
heet. Men thet är ondt at köpa Wapn och Wår-
ior / at handla medh Eld / at gräfwa Grafwar / at
handla medh Åcker / och at köpa Sår / och andra
Diur.

Mars.

En Wägeläpa/man känner wål migh.
Håſt/Harneſt/och Kriigh brukar iagh/
Alt annat iagh begynner tillbaka gåår/
Medh mitt ganſka Liff/iagh eſter olycko ſtår.

Vthi Martis Stund är godt och lyckofampt at
köpa Wapen / Håſtar / Harneſt / och alt thet ſom
hörer til Kriigh / at handla medh Fiender, både til
Land och Warn/ och hwad aff nöden är at köpa/the
medh handla och omgå. Men thet är ondt at ta-
ga Löfedom / at åderlåta / at göra ſelſkap / theſtjefſt
äre alle Anſlagh olyckſalige / ſom begynnas i Martis
Stund.

Solen.

Jagh är itt brenmandes och heet Creatur/
Mine

Mine Barn äre aff ädel Natur /
Swad iagh begynner / ey långwarigt mon wara.
Iagh handlar / och omgåår medh stora Herrar.

Vthi Solens Stund är godt at handla medh
Konungar / Förstar och stoorä Herrar / ämbeter at
sättia / at hålla Riiksdagh / eller Herredagh / at köpa
Wapn / at iaga / och medh alt guld tingest at omgå.

Men thet ondt / at reesa medh Köpmanckap /
at taga Hustru / at göra Bröllop / at föra sigh in ynia
Kläder / at låta åder / at begynna Bygningar / och at
köpa Diur.

Venus.

Til Frögd och Kärleek står ale mitt Sinn /
Til Muficam hafwer iagh wilian min /
Til Bröllop och til Kläder ny /
Kärligheets speel brukar iagh frö.

Vthi Veneris Stund är godt at göra Bröllop /
at hafwa samquem medh Quinsolek / at försfara nogot
aff Herrar och Furstar / at föra sigh vthi nyia Klä-
der / at reesa öfwer Land / at bada / åderlåta / purge-
ra / och at tåsta sigh Dienare / at begära något aff
Quinsolek.

Men thet är ondt at fara til Siös /
at sã / at anamma Penningar / förty the blifwa för-
tårde medh Quinsolek.

Mercurius.

Wålstickat är iagh och sinnrikt /
Vthi mächtige Konster är ingen migh lät /

**Wältalande och wisse äre Barnen mine /
Subtilige lärde fromme och sijne.**

I Mercurij Stund är godh at skrifwa Breeff
at vthstiecka Sändebudh / at flyttia i andra Bonin-
gar / at sättia Barn til Schola; at plantera / at be-
gynna Bygningar / at gräfwä Ruler och Brunnar /
at öfwa Konster och måsterliga stycker / och at vp-
fräfwä Giald.

Men thet är ondt at bada / at sättia Koppar / at
låta ädror / at taga Låtedom / at gifwa sigh i Giffier-
mål; och at sästa Zienare.

Månan.

**Longwarande mitt Simme ey mon wara /
Jagh och mine Barn ingen hörsamme äre.
Wärt egit Sinn hafwe wñ och så /
Skulle wñ än dubbel skada ther aff få.**

I Månans Stund är godt at begynna Byg-
ningar i Wam / at köpa Homning / Olio och alle
handa Maat och Spijs / och så at köpa Ribtt och
tåmnia Diur / förvthan Jäär / och thet är godt at
bruka list och Bedrägerij.

Men thet är ondt at gifwa sigh / at begynna
Bygningar til Land / och alt thet som skal blifwa be-
ständig / at vthlåna Penningar / men thet är godt
at begynna alt thet som snart skal ändas.

**En Figur om the fyra Tijder om Åh-
ret / medh hwar Tijd; Art och
Natur.**

Bul-

Vulter subf. Eurus
Krab. Leyon Jungfr.
 Junius, Julius, August.
 Choler. **Feld** värmt
 och torr.
Östän Sommar
Nordan Vår
 Eurus Aquila Boreas.
Wedur. Ören Twill.
 Martius, April. Majus.
 Sanguin. **Vår.** varmt
 och torr.

Notus. auster. Aphri.
West. Scorp. Skytt.
 Sept. Octob. Novemb.
 Melanch. **Jord.** käl
 och torr.
Sunnan Höst.
Westän Winter.
 Zephyr. Favor. Circi.
Stenb. Watum. Jiff.
 Decemb. Januar. Febr.
 Flegma. **Watn.** käl
 och vått.

Om the Fyra Tjider vthi Åhret.

Then Första Tjindh kallas Vår / och begynnas
 S. Påders Dag / om Fastan / och varar til
 S. Urbani Dag / then samma tindh är varmt och
 vått aff Naturen / och liftnas widh Vädret. Vthi
 thenna Tjindh växer Blodet / som och så är varmt
 och vått. Vthi thenna Tjindh äre unga Höns /
 Kalfvetidit / Lambetidit och godt Wiin besynnerligh
 sunna / och är then bästa Tjindh om Åhret / til at ta-
 ga Låfedom och låta ädroslä / ty hon förer igen / hwad
 thet gansta Åhr är försumat eller försönt.

Hösten.

Then Tridie Tjindh är Hösten / som är kall och
 torr / så växer een Suchtigheet / som kallas Me-
 lancholia, thenna Tjindh liftnas widh Jorden / i then-

na tijdh är gode Wijn sundt / och heet Spijs / man
måwål taga Läkedom och låta ädroslå / men Suurs
drick skal tu icke dricka. Hoo som wil wara sund /
han skal wthi Hösten icke äta/wthan een gång om Da-
gen. Thenna tijdh wäxer från S. Bartholomæi
Dagh / in til S. Clementis Dagh. Hæc omnia om
Hösten.

Sommaren.

Then Andra Tijdh är Sommaren / som är heet
och torr / så wäxer cholera, thet är swart för-
brändt Blodh / thenna tijdh liknas widh Elden /
som och så är heet och torr. Cholerici skulle så taga
sigh wara för Badh / ädrolåtande och allehanda Läk-
edom / och för öfwerflödigh Maat och Drick. Thenna
Tijdh warar in til S. Bartholomæi Dagh.

Winteren.

Then Fierde Tijdh är Winteren / som är kåld
och wååt / så wäxer then Fuchtigheet i Menni-
skian som kallas Flegma. Wthi thenna Tijdh äre hee-
te ting gode at bruka / och hwad som är kryddat medh
örter / man äter och dricker så meer än om Somma-
ren / så är Magan heetaft och Maaten föröfswes
och smältest bäst / Foglar och Willebrä äre så gode
at bruka / man måwål och bruka Läkedom och låta
ädroslå.

Menniskan är skapt aff Fyra Elementer / Jord /
Wærn / Wåder och Eld / hwilket ibland thesse fyra /
han hafwer måst aff / thet efter får hon sin Natur.

Aff

Aff Jorden som är Kåld och torr/bliffuer Melancholicus / tung och Jordachtigh / lijfnas widh Höstens och Jordens Natur.

Aff Watnet är Menniskan kald och wåat/hwijte Sårge / Flegmaticus, lijfnas widh watnsens och winterens Natur.

Aff Wädret är hon warm och rödh / deneligh / Sanguineus, lijfnas widh Wären och Wädrens Natur.

Aff Elden är hon heet och torr / blyghachtigh / Cholericus, lijfnas widh Sommarens och Eldens Natur.

Om Wädret.

Thet äre nogre Wäder swära skadeligh /
Iår them at kenna / råder iagh tigh /
Man bliffuer aff intet suet så snart /
Som aff ondt Wäder / som blåser hårdt /
Och när man sigh ingaledes kan spara /
At man ju skal vthi Wädret wara /
Så råder iagh at man wachtar sigh /
Sör tiokt oreent Wäder snilleligh.

Om the besynnerligaste Wäder.

Thet äre fyre slags Wäder / the heeta principes eller Förstar. Thet första Wäder går från Solennes Upgång / aff Östan. Thet andra från Solennes Nedergång / aff Westan. Thet tredje kommer från Middagen / aff Sönnen. Thet fierde från Middnatt / aff Nordan. Swart Wäder aff them hafwer två Skallbröder / itt widh then wensra och itt widh

ehen höggra Sijdan och itt emillan the tu. Så äre ta
alle Wädren Sexton tillsamman / och mitt vthi them
är Jorden och Hellsverit.

Hwadh Wädret är.

Wädret är icke annat än itt Damb eller Rööf /
som aff Solennes heeta drager sigh op aff Jor-
den / och gifwer hwarit Wäder sitt Namn / effter then
Deel aff Werlden / som thet kommer ifrån.

Theet Första Wäder heter Ostian Wäder / thet
kommer från Solennes Bygång / thet är heet och
torrt / och är gerna skönt / och hafwer itt annat Wä-
der på hwar Sijdon. Theet på then höggra Sijdan
heeter Vulturinus, på swenska Sudost. Theet på then
wänstra Sijdan heeter på Latin Euris orientalis, på
Swensko Ost Nordost. Theet förer torra Skyer / the
äre alle Sunna / doch sunnare för Middagh än effter
Middagh. Och så äre the sunnare / När the koma
från Westan / the förmeera Sundheeten vthi Men-
nistian / och äre bättre än någre andre Wäder. Mitt
emillan thetta Wäder och thet andra som effterföl-
ier / äre itt Wäder / heeter Sudost.

Theet Andra Wäder heeter Meridies och Au-
ster, på Swensko Sönnan. Theet kommer från
Middagen / är warmt och wåat / thet hafuer på then
höggra Sijdan Africum eller Euro Austrum, thet är
Südsudwest / som ganska är warmt. Theet på then
wenstra Sijdan / heter Euro notus, på Swenska
Sudsudost / är medelmottigt warmt. Theetse Wäder
äre alle warne / och wäte / måste parten osunna / gör a
wät

vår Natur mycket ondt / förre the kommã aff varme
Land / i hwilka äre monga förgifttighē Diuur / hwar
medh Wåderet förgifttes eller förderfwas. Det öpa
nar Lijfwet / beweeter wåtskan / bedröfwar Blodet
vthi Menniskan. Thersföre skal man sty alle sönnan
fång Wåder / the göra mycket flott i Lemmarne. Så
som Arteticum, Potagram, Stabb / Skår och een
oreen Hudh / den fallande Soor / och stoore Källefu-
tor / ond hörelse / ond Dgon / Laacheet / swimelse och
annat sådant. Mitt emillan thetta Wåder och thet
tridie är Sudwäst.

Det Tridie Wåder kommer från Solennes
Nedergång / heter Favorius eller Euro Occidentalis,
på Swenska Wästän Wåder / kalt och wårt / thet
hafwer på then högra Sijden Zephyrum, på Swen-
ska / Wäst / sudwäst / är stormandes medh Regn. Det
på then wenstra Sijden heeter Circius, på Swenska
Westnordwäst / thet förer Styer och Klarheet / the
äre alla treē Sunna / doch om effter Middagen sun-
nare än förr / the göra wårt lekamen mycket godt /
styrckia Folckes swära mycket / the äre the gamla ska-
delige / them föra the Flott och Hosto til / och göra
them trångbrystat. Mitt emillan thetta och thet fier-
de Wåder / är Nordwest.

Thet Fierde Wåder heter Aquilo, på Swen-
sko Nordan Wåder / thet kommer från then stadh
som Solen är om Midnax tijdh / thet är kalt / gifwer
Snis. Det hafwer på then högra Sijden Corum,
på Swenska / Nordnordwäst / thet förer Snis och
Haget / och på then wenstra sijden Boream, Nord-
nord,

nordost/kalt och torrt/the äre alle Sunna/ styrckta och
beträffa/stilla Flott och Hosto / styrckta fördoßwel-
sen/ giffua Lust til at äta / äre fruchtsamme både
Mans och Quinnos Personer / synnerligh om thet
kunde blåsa in vthi thesas Kamrar. All quickt och
Sånat skal släppas vth/vthi the tider eller Wäder/tä
yndfär thet snart och blifwer fruchtsampt.

Desse Wäder äre kallare än andre/hwilket een
Orsaak til förderfwelsen / the göra Wenniskiorna lät-
färdigha/ gifwa godh Färga / manliga/ lustiga / syn-
riika/ förståndige och wälhörande. Om Winteren
föra the Hosta/ Suctighet om Brystet / som gör
Lungon skada/ göra Rott vthi Husfwudet/ Tänder-
nas och Ansichtes häfwelse / Säär vthi Halsen /
rödtwatt/ och mycket annat ondt. Witt emillan
thetta fierde Wäder/ och thet första/ är itt Wäder/
som kallas / Nordost / &c.

Här effter följer een Tasta eller Ca-
non, huruledes man skal vthwälia/
hwad Zekn ondt är eller godt at
göra och låta / G. märcker
godt / M. meddelmot.
O. ondt.

G. godt

G. godt
M. middel,
O. ondt.

Wedurek.	Wren.	Dwilling.	Krabben.	Lejonet.	Jungfrun.	Wecten.	Scorpionen.	Styren.	Steenbocken.	Wannan.	Siften.
G. G. O. G. O. O. G. G. M. G. M. M.	M. G. G. O. G. G. G. O. G. O. M. C.	O. G. C. O. O. G. M. O. M. O. G. G.	O. G. M. O. G. G. O. O. M. M. G. O.	O. G. M. O. G. M. M. O. M. O. G. G.	G. O. O. G. O. M. C. O. M. G. O. M.	O. G. M. O. M. O. G. O. G. O. G. M.	O. G. M. O. M. G. G. O. G. M. G. M.	G. O. G. G. O. G. G. O. M. M. O. M.	G. O. M. O. G. M. O. M. G. O. O. M.	M. O. G. G. G. G. M. M. G. O. M. G.	

at wandra
at köpa och sälja
Ehenskap at byggia.
Huus at byggia.
at flyttia i Huus.
at taga Nhia Kläder.
at göra Bröllopp.
at skära Håar aff.
at sända Budh.
at arbeta i Eld.
at jaga.

En Regula/ om the Fyra Elementer.

The Fyra Elementer / som äre **Eld / Wä-
der / Watn / Jord / hafwe** och så sin **Tjohl /
vthi** hwilken the **Regera.**

Från Morgonen in til Middagen / rege-
rar thet **Elementet Elden.**

Från Middaghen in til Solennes neders-
gång / regerar **Wädret.**

Från Ufftonen til Midnatt / regerar
Watnet.

Från Midnat in til Morgonen / regerar
Jorden.

Om **Månen** nu tändes i thet **Elementet
Elden**

Elden/ så blifwer then **Månan** warm och torr. **Tändes** han vthi thet **Elementet**

Wädret/ så blifwer han bläsande och wåät.

Tändes han vthi thet **Elementet** **Watnet/** så blifwer han wåät och kall.

Tändes han vthi thet **Elementet** **Jorden/** så blifwer han kall och torr.

Huruledes man kan weta / när **Månan** wåker eller tager aff / hwilket år swåra nyttigt för såningh / planteringh / bygning och annat.

När som **Månen** är så wånd / at tu medh tin **wenstra** **Hand** / kan taga in vthi **Månans** **bucht** / så är **Teckn** at thet år **Nyy** / och **Månen** wåker.

Men om tu kan medh tin **höghra** **Hand** **gräpa** thet vthi / så är thet **Nedan** / och **Månan** tager aff.

At weta huru många **Tijmar** / **Månan** skynner om **Natten**.

Om tu wilt weeta huru monga **Tijmar** **Månen** skynner hwar **Natt** / och huru monga **Minuter** / Så moſte tu wist förſara och weta **Månans** **ålder**. **Dch** när som tu thet weet / så söde **Månans** **ålders** **taal** i themna effterföliande trinda **Figur**.

I then **Förſta** och **öſwerſta** **Circlel** finner tu vnder **Månan** itt **Taal** / som märcker hans **ålder** / huru monga

många Daggar han är gammal. I then Andra
 Krees/ huru många Tjmar han på sin ålders Daggh
 skal skijna. Och i then Tridie huru många Minuter.

1	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8. dagar gammal.
0	1	2	3.	4	4.	5.	6. Tim. skijner
48	36.	24.	12.	0	48.	36.	24. min.
9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16. D. g.
7	8.	8	9.	10	11	12	11 T. sk.
12	0.	48.	36.	24.	12.	0	12 Min.
17	18	19.	20	21	22	23	24. D.
10.	9	8.	8.	7.	6.	5	4 Tjmar.
24	36.	48.	0.	12.	24	36.	48. M.
25	26.	27.	28.	29.	30.	Dagar.	
4	3	2.	1	0	0	Tjmar.	
0	2.	24.	36.	48.	0.	Minuter.	

Här

Här på besee thetta Exempel.

Sagh wil wetta huru monga Tijmar eller huru
 Länge Månan skal skina om Natten then 17.
 Dag in Martio i thetta Åhr / 1573. Så bestimer iagh
 at Månan är på then Dagher 15. Daghar gammal.
 Nu finner iagh i thenna Figur / at vnder then 15. Da-
 gen / som står then första Cirkel / är skrifwit 12. vthi
 then andra Cirkel / ther rätt vnder / och i then tredje
 Cirkel een 0. som mercker intet. Der aff förfarer
 iagh / at Månan skal skina then 17. Natt Martij / i
 thetta Åhr 1573. 12. Tijmar / och ingen Minut. Så
 ledes kan tu hwar Natt wetta Månan skijn.

At weta tilkommande Väder aff Månan sken.

När tu får see Månan på Himmelen / så märck /
 är han bleck / så wil thet regna. Men är han rödh så
 wil thet blåsa. Men är han swåra reen och hwijs
 så blifwer thet skönt Väder.

Om Dagsens och Nattens längd hee la Åbree igenom / och om Solennes Uppgång och Nedergång.

	Solens Uppgång	Nederg	Dagsens längd
2. Januarij.	8. 45.	3. 15.	6. 30.
6. Januarij.			6. 15.
10. Januarij	8. 30.	3. 30.	7. 0.
14. Janu...			7. 15.
19. Januar.	8. 15.	3. 45.	7. 30.

21. Jani.

pel.

r eller h
en then 17
finner i
ar gamm
hen 15. De
wit 12. v
i then trid
aff förfa
t Martij
litus. S
n.
äder
tå mär
an rödh
och hv
gd h
nes
sens l
o.
21. Jan

Sol. Vp. Nederg. Dagsens Tim.

21. Januarij.			7. 45.
25. Januar.	8. 0.	4. 0.	8. 0.
27. Jan.			8. 15.
30. Januar.	7. 45.	4. 15.	8. 30.
2. Februarij.	7. 45.	4. 15.	8. 30.
4. Febr.			8. 45.
7. Febr.	7. 30.	4. 30.	9. 0.
9. Februar.			9. 15.
12. Febr.	7. 15.	4. 45.	9. 30.
14. Febr.			9. 45.
17. Febr.	7.	5.	10.
20. Febr.			10. 15.
22. Febr.	6. 45.	5. 15.	10. 30.
24. Febr.			10. 45.
27. Februarij.	6. 30.	5. 30.	11.
3. Martij.	6. 15.	5. 45.	11. 30.
6. Martij			11. 45.
10. Martij.	6.	6.	12.
12. Martij.			12. 15.
15. Martij.	5. 45.	6. 15.	12. 30.
20. Martij.	5. 30.	6. 30.	13. 0.
23. Martij.			13. 15.
26. Martij.	5. 15.	6. 45.	13. 30.
29. Martij,			13. 45.
1. April.	5.	7.	14.
7. April.	4. 45.	7. 15.	14. 30.

§

13. April

	Col. Vp.	Nederg.	Dagsens Tim.
13. April.	4. 30.	7. 30.	15.
25. April.	4.	8.	16.
28. April.			16. 15.
1. Maij.	3. 45.	8. 15.	16. 30.
5. Maij.			16. 45.
11. Maij.	3. 30.	8. 30.	17. 0.
15. Maij.			17. 15.
20. Maij.	3. 15.	8. 45.	17. 30.
24. Maij.			17. 45.
30. Maij.	3. 0.	9. 0.	18. 0.
4. Junij.	2. 45.	9. 4.	18. 10.
11. Junij.	2. 52.	9. 8.	18. 19.
18. Junij.	2. 36.	9. 4.	18. 10.
23. Junij.	3. 0.	9. 0.	18. 0.
29. Junij.	3. 7.	8. 53.	17. 45.
5. Julij.	3. 15.	8. 45.	17. 30.
9. Julij.			17. 15.
14. Julij.	3. 30.	8. 30.	17.
17. Julij.			16. 45.
20. Julij.	3. 45.	8. 15.	16. 30.
22. Julij.			16. 15.
26. Julij.	4.	8.	16.
30. Julij.			15. 45.
1. Augusti.	4. 15.	7. 45.	15. 30.
5. Augusti.			15. 15.

8. Au.

	Sol. Vp.	Nederg.	Dagf. Timar.
8. Augusti.	4. 30.	7. 30.	15.
12. Augusti.			14. 15.
14. Augusti.	4. 45.	7. 15.	14. 30.
19. Augusti.	5.	7.	14.
24. Augusti.			1.
25. Augusti	5. 15.	6. 45.	13. 30.
28. Augusti			13. 15.
31. Augusti.	5. 30.	6. 30.	13.
5. Septemb.	5. 45.	6. 15.	12. 30.
10. Septemb.			12. 15.
13. Septemb.	6.	6.	12.
15. Septemb.			11. 15.
19. Septemb.	6. 15.	5. 45.	11. 30.
22. Septemb.			11. 15.
24. Septemb.	6. 30.	5. 30.	11.
27. Septemb.			10. 45.
30. Sept.	6. 45.	5. 15.	10. 30.
3. Octob.			10. 15.
6. Octob.	7.	5.	10.
11. Octob.	7. 15.	4. 45.	9. 30.
14. Octob.			9. 15.
17. Octob.	7. 30.	4. 30.	9.
20. Octob.			8. 45.
23. Octob.	7. 45.	4. 15.	8. 30.
26. Octob.			8. 15.
30. Octob.	8.	4.	8.

	Sol. Vp.	Nederg.	D. Tim. Min.
2. Novemb.			7. 45.
5. Novembr.	8. 15.	3. 45.	7. 30.
9. Novemb.			7. 15.
11. Novemb.	8. 30.	3. 30.	7.
17. Novemb.			6. 45.
21. Novemb.	8. 45.	3. 15.	6. 30.
25. Novemb.			6. 15.
30. Novemb.	9.	3.	6.
1. Decembris.	9.	3.	6.
11. Decemb.	9. 8.	2. 52.	5. 45.
23. Decemb.	9.	3.	6.
29. Decemb.			6. 15.

Hæc Doct. & Archiep. Ups.
 supputatio.
 Facta Anno 1632.

Mårkelse Daghar: Om hwar Månadt i Åhret. JANUARIUS.

E Kijn Solen Nyårs Dag om morgonen klar/
 så blifwer stoor Sorgh och Klagan/ Dväder
 och Krügh, Stijn Solen S. Pauli Dagh klar/thee
 bereck.

berecknar itt godt och fruchtsampt Åhr / regner thet /
tå kommer medelmottigt Åhr / regnar och snögar / tā
kommer floor Siukdom och Dödh. Sammaledes
och når thet år floor Töckn eller Dimba / eller om
thet år stoort blåst Wäder/märcker örligh och Krigh.

Såsom the 12. Dagarna i Junie helaen sticka
och foga sigh / medh multit Wäder / Regn / Snö eller
flaart / så fogha och sticka the 12. Månader medh sigh
heela Åhret igenom.

Höres Doordöbn i then Månan / thet räknas
för fruchtsampt Åhr / Örligh och myckin Storm. Tā
år gode Tegn / at byggia Huus / stytta Huus / göra
Bröllop / taga Ekedom til Steenbeenen. Tā år en
godt at låta Blodh / synnerligh 2. 7. 8. 15. dagen. Off-
ta bada år en heller godt. Hoo tā myckit åter bekom-
mer Kallefoot. Sundt år dricka een Dryck Wijn
eller två om Dagen. Synnerligh fastande / bruka
warma Drter / som år / Ingese / Peppar / Neglikor.
Solen løper i Watumnnen.

FEBRUARIUS.

Then Tijfsdagh i Fastelags Bekan alla En-
glars Dagh. På then Dagen skal man / thet som
Landen warma åro: Sää Frö om morgonen. Tā
år godt hugga Timber och annat Tråd / ty thet rot-
nar intet. Om thet fryns S. Påders Natt / Item
22. Februarij, tā fryns thet effter 30. Nätter. Tā år
thet godt hugga Wedh. Kommer Doordöbn i then-
na Månaden / thet räknar floor Plåga / och döör
måst rjka Mån. Man skal tā wachta sigh för stäl-

wo och hålla sigh warm/ En then **M**ånaden förors
sakas myckin wättska i **M**enniskian. Wachta tigh
för Frågerij / Drick Agrimonia, på Handen / och på
Tumelfingret må tu låta tigh Åder / wachta tigh för 7.
Dagen. Åt suur **M**aat medh **W**ijn och **A**rietio.
Solen löper i **S**iffen.

MARTIUS.

Om **S**. **B**engtz **D**agh är wåät / så blifwer
Wären wåät / år han blåfande eller torr så warder
och Wären torr. Om thet warder myckin **D**imba i
thenna **M**ånaden / betydter itt wåätachtigt Åhr och
floort **R**egn. Så myckin **D**agg som faller på thenna
månaden / så myckit **R**ijmrost wil komma effter **P**å-
ska och **H**östimånan sammaledes / År **W**årfrudagh
then 25. **M**artij rått klaar tijdeligen om morgonen och
nogot in på **D**agen / betydter itt godt Åhr. År klart
Wäder **P**alme **S**öndagh / så får **K**ornet godh wårt
thet Åhret. **F**oordöön i **M**arsmånat betydter
Storm / godh **F**rucht och **D**rligh. **T**å är godt bå-
de plöija / beståra sina **T**råå. **D**hi thenna **M**ånan
skal man sigh offra bada / och twåå. **T**het är godt at
bruka sött dricka / som är **M**iblet och annat sådant :
Wachta tigh för kall **D**rick. **O**nijdh offra tina
Fänder medh **S**alt. **T**å är godt åcha **R**uthe **F**röð /
Salvia, **N**eglikor / och **P**erfillia, thet är godt bruka
ådrolåtande. **T**hen sigh låter **B**lodh på 15. 17. 18.
han skal brått döð. **T**hen sigh låter **B**lodh then 16.
Dagen i **J**unio han warder blind / låt icke **B**lodh på
Tumelfingret.

Om

Om thet fryß Wårfru Matt / så fryser thet efter 40.
Nätter. Solen löper i Beduren. Så är godt handla
medh Herrar. Wonde Practica råder / at man skal
begynna såå sin Såd / på samma Dag som Jwle-
dagh föll thet Åhret. Ingen skal heller nogon Såd
såå tidie Dag Påsta / ty thet växer innet Korn eff-
ter. Såå Årter tree Dagar näst för Nyttåmningen /
så blommas the alla i sänder / probatum est.

APRILIS.

Om thet regnar liett Påsta Dag / så blifwer li-
tett Foder til. Men blifwer thet klart Soolstijn / är
wentandes godh Incka til Smör thet Åhret. Om
Doordyswelen i första Wårtiden hafwer löß fram
vnder Hakan / är första Wären bäst i tijdh at bruka
och nyttia henne medh tiåle Musten. Tiburtius är
förste Somnardagh / thet Nedanet som kommer eff-
ter första Sommar Nyh / kallas Kräfenedan / så är
godt tåckia / ty thet riiffz aldrig aff Wäder. S. Marci
Dagh och the två thet näst kallas små gånge Dagar.
Tree Nätter för Philippi Dag och the tree näst eff-
ter kallas ludda Nätter / hwilka äre 7. medh Philippi
Matt. Höres så Doordöön / thet Åhret blifwer frucht-
sampt och godt Åhr / och tåcknar ond Manna Dödh.
Solen löper i Oren / vthi then Månan är godt plöya
och såå / och låta slå lungådron / och Medianen. Bru-
ka goda Dricker som gifwa sundt lifff. Åcha söde och
fårste Rött / Kårickia och Rubus bruka en myckit / ty
the gifwa ond Florna. Man må bada och såttia
Koppar. Then sikh låter Blodh 7. 15. han döör in-

nan XI. Dagen. Then sigh låter then 1. Dagen/wach,
re sigh för bråddödh. Den sigh låter Blodh then 6.
Dagen/ han mister sin Synn. Då är godt affwånia
Warn.

M A J U S.

Philippi Matt/ the två förrå och två effter äre
Iudde Nätter/ thet Creatur så faller/ leffuer intet län-
ge. Helige Kors Wetan kallas Tooldse Weekan/ så
fäär Bonden ingen tona Sådth äth Lynfröb/ Ham-
pefröb. S. Ericks tijdh såås Lijnfröb och Hampesfröb/
N. Fredagen för Erichsmesso Dagth eller Fredagen
näst effter / thet tager godt Lagh. Urbani tijdh thet
är then 25. Maij sättes Plantor och Kool/ skijn Solen
flaar S. Urbani Dagth / så blifwer Wijn nogh. Re-
gnar i Kråfenedanet/ thet effter Dgrååf. Pinges-
dags Regn är sällan godt. Sidst i Maymånat knop-
pas Säden/ så fullkomnas så Knoppen/ thet är itt
godt Tåkn/ betynder myckin Ökon/ Solen löper i
Zwillingen: Då är godt wandra/ kiofa/sålia/arbeta
i Feld/ sättra Warn til Schola. Läta Lesweråden/
Lungåden. Den sigh låter på 7. 15. 17. Dagen/han
dödr thet Åhret. Höres Toordöbn/ tecknar hårde
Åhr. Bruta Badh och warm Maat/ vthi tin Driek
Salvia/ Malört och Rutha.

JUNIUS.

Är Wådret klart Helge Lekämie Dagth/ thet be-
tynder itt godt Åhr.

NB. Ingen skal föra vth sin Gjödnung eller häffd
i staa

i Staabraket/ ty thet wåxer intet annat än D
 gråsh effter. En heller Torsdagh en effter helge
 Treecaldighees Söndagh/ ty thet wåxer aldri
 Sådth effter/ then Dagen kallas H. Iekame Dagh.
 Item en heller föra vth sin Gddjel. Dagen effter Mid
 sommars Dagh kallas alla Englars Dagh / wåxer
 ock intet effter. Ju meera thet regnar S. Johan
 nis Dagh/ ju mindre Haslendötter warder thet Åhret.
 Som Nötterna sigth sticka och mogna/ såplågar och
 Kornet sigth gemeentligen sticka. Hères tå Toors
 dödn/ thet betäcker fruchtsampt Åhr och myckin
 Siufdom ibland Almogen. I thenna Månan wach
 ta tigh för myckin Sömpn. Om morgonen bruka
 Lactuct medh Arickio och frist kalt Watern omätt/ och
 om Afftonen warm Midlet/ bruka Agrimonia och
 Sedesäär/ ätt Ruthe Bladh/ wachta tigh för Ost/
 Slåst och alt thet steekt är. Solen löper i Krabban.
 Den sigth låter Blodh på 6. Dagen/ han lesiwer nä
 pligh thet Åhret omkring. Tå är godt ståra och iflå
 da sigth Nyia Kläder. Thet man tå begynner blif
 wer ofladigt.

JULIUS.

Om thet Wårfrudagh regna wil/ som Maria
 besökte sin Fräncka Elisabeth til/ tå wil thet Regn sig
 försträckia/ och 14. Dagar thet effter räckia. Regnar
 thet S. Margareta Natt/ tå blifwer litet Nötter thet
 Åhret. Hères Toordödn/ thet täcknar godt Korn
 Åhr/ och skor Såd dödh. I thenna Månan gå
 S v Hunde

Hundredagarna in / tå wachta tigh för Purgas / och
 alla starka Dricker / Svettebadh / ådrolåtande /
 warm Maat / sömyn / ålstogh och Dysttheet / och för
 the Fiskar som taghas idödt warm. Bruka Salvia,
Midlt / södt Ost / bruka och Anijs. Den sikh tå låter
 Blodh 1.15.17. Dagen / then lesver nåpligh thet Åhret
 öfwer. Solen løper i Leyonet / tå år godt at byggia
 Huus / och læggia Grundwaal / flyttia Huus / wach
 ta tigh för nya Kläder.

AUGUSTUS.

Om Solen skijn klaar på Mariæ Himelsfärds
 Dag / id est then 15. Augusti, betydher godt Wijn
 Åhr. Ifrå then 6. in til then 13. Dag i Augusto, år
 bästa tijdh til at såå Wintersåd / och sedan må man
 wål såå in til Bartholomæi tijdh. Bartholomæi Aff-
 ton förbiinda Bønder / må vptagas Hampa och Lijn. I
 thenna månat skal man ingen Låtedom bruka / som år
 giord aff Hannogh / jw achta tigh för Midlt och södt
 maat / och warm maat och för Wijn / ååt Polleja
 Grodde Bladh / bitter maat aff Cardemomum,
 Then sikh låter Blodh then 19.20. han lesver en thet
 åhret omkring / tu må en låta tigh åder / på then 15.
 Dagen / vthan tu wilt dö 5. Dagar thet effter. Kom-
 mer Doordödn / tå kommer och myckin Siukdom /
 både öfwer Söder och Menniskior. Solen løper i
 Jungfrun. Tå år godt at affwånia Barn / byggia
 åchtenskap eller låsta sikh Jungfru / men icke liggia
 heos henne.

Sep-

SEPTEMBER.

Tagh itt Eefe Äple S. Michaelis Dagh/hafwer
 thet flugur i sigh/ tå betydder thet itt medelmottigt åhr:
 År thet vthi matkar/ betydder thet godt Åhr: men år
 thet intet vthi/ tå betydder thet wist Hiellsoot. Åre
 Eefe Äplen monge och tillijta komma/beynder myckin
 Snid för Jwl/ther effter skal tu wånta myckin Röld:
 Men åre the innan sköna/ tå blifwer thet een skön
 Sommar/ medh skön Korn: Men åro the innan
 fuchtige/ thet betydder een wåat Sommar: Åro the
 magra/ tå blifwer heet wissertligh. S. Michils Nate
 tagh vp tina Håstar/ om tu eliest wil the skulle wara
 slåta om Winteren. 4. åhro Hånerdagur/ then 18. 19.
 20. 21. Höres Tordöön/ thet tåcknar fruchtsamp
 åhr och stoor Herre dödh. Tå år godt åderlåta/sörv-
 than på then 16. och 18. Then sigh tå åder låter/ han
 kommer i fara. Bruka Jåra och Gbetemidlt / ååt
 fårst Ost/drick must/brukar Drter och Frucht/slåncke
 Brödh medh Salt/ och ååt/ men wachta tigh för
 warm Badh. Solen løper i Wichten. År godt at
 wandra/ skåra Håår aff/ göra Bröllop/ klåda sigh i
 nyia Klåder/ såå och plantera.

OCTOBER.

Om Löfwen icke wilia gerna falla aff Tråån/ tå
 blifwer thet kall Winter. I thenna månan skal man
 bruka allehanda låtedom/ sådana som renja Lijfwer/
 och så år Gbetemidlt godh/ ååt Foglatidett/ Willdiur
 Riött / Sedesfår / Cardemoma, Galligo / och dricka
 must/

must/tu må och låta tig ädroslå/och bruka heeta örter.
Ahta för then 6. Dagen at låta Blodh/komer **Toor-**
ööön i then **Monaden**/ thet täcknar hårdt ähr och
stor **Storm**. **Solen** löper i **Scorpionen**. **Tå** år
år godt purgera sigh / och thet som så begynnes was
rar icke långt.

NOVEMBER.

Gack i **Stogen** all **Helgonadagh** och vpletd een
råå **Eel** eller **Dook**/ skåår ther aff een **Spåån**/ om
thenna **Spånen** år torr/betygar thet een **warm** **Win-**
ter/ år han suchtigh så blifwer **Winteren** kall. **S. An-**
drea Affron tagh itt **Glaas**/ låt thet fult medh **Watn**/
löper myckit **Watn** öfwer / så blifwer ähret wååt /
men gifwer **Watnet** sigh nidh öfwan i **Glaset**/ så
warder thet ähret tort. Kommer **S. Mårtens** **Dagh**
på een **Fredagh**/ så skal **Fodret** litet förslå thet ähret.
Höres så **Toorööön**/ thet täcknar itt godt ähr. I
thenna **Månan** gör intet **Svettebadh**/ bruka **warm**
maat/ bruka **Senap** **Agrimonia**, lijckt **warm** **Geta-**
miölk/ ther aff bekommer tu itt **wacker** **Ansichte**. **Ar-**
beta och bruka **Drick** til **Leffren**. Låt intet åder på **16.**
17. Dagen. **Solen** löper i **Skytten**. Gör **Bröllopy**/
köpy och **sålg**/ **arbeta** medh och klådhy tigh i **nyia**
Klåder.

DECEMBER.

Om **Jwledagh** i **Nyret** mon komma/ så wij itt godt
ähr öf til **froina**. Ju **närmare** **Nyrtändning** ju **bättre**
ähr/ Ju **närmare** **Nyrtändningen** komer **Adventer**/ ju
wårre

wärre thet går. **T**het Tråå som hugges i theenna
Månan / rotnar ey heller warder martåtit. **W**achta
tigh för kall driek. **T**umå och tagha Låkedom. **H**åle
titt Luff och Bröft warmt: Låt tigh ey ådro slå. **D**ru-
ka Dretter som synckia hiertat. **S**olen løper i Steenbo-
cten. **T**å år godt wandra / klåda sikh i nyia Klåder /
affwånia **B**arn.

Notationes om förkastade Dagar.

För 33. Dagar i åhret / skola alla **M**enniskior
sikh tagha til wara. **T**y the åre gansta saarlige / som
hedniste **M**enniskior skrifwa.

1. **T**he **M**enniskior som blifwe siuke på no-
gon aff thesse Dagar / få antingen snart **B**oot
eller aldrigh.

2. **H**wilka **M**enniskior som blifwa födde
på thesse Dagar / the leswa intet länge / leswa
the / tå få the stoor **A**rmogh.

3. **H**wilken **M**enniskia som fåster sikh **H**u-
stru eller håller **B**röllop / på een aff thesse **D**ag-
gar / honom skeer aldrigh godt.

4. **H**wilken **M**enniskia som flycttar aff
Huuf och **H**een eller aff **T**ienst til een an-
nan **T**ienst sikh begifwer på thesse **D**aghar / år
altijdh bedröfwat.

5. **T**hen **M**enniskia som wandrar ifrå
Huuf eller vthlåndes förrefser / på nogon aff
thesse **D**agar / then kommer sållan heem til sitt
Land igen: **S**an skal myckit ondt vthstå eller
kommer vthi stoor **A**rmogh. 6. **E**y

6. *Ly* skal man gå til rått medh nogen
 på een aff thesse Dagar / som effter följer.

Januarius	1. 2. 4. 6. 11. 12. 19.	7. 8. 15.
Februarius	11. 17. 18.	7.
Martius	1. 4. 14. 15.	17. 18.
Aprilis	10. 17. 18.	7. 15.
Majus	7. 15. 18.	7. 15. 17.
Junius	6.	6.
Julius	17. 21.	15. 17.
Augustus	2. 10.	15.
September	1. 18.	16. 18.
October	6.	6.
November	6. 18.	16. 17.
December	6. 11. 18.	skal ingen læs ta Blodh.

Oratio Puerorum.

Domine JEsu Christe, qui puer 12. Annos natus,
 inter Doctores repertus cælestis ingenij tui in-
 dolem ostendisti, adjuva quæso ingenium meum,
 effice ut sit capax pietatis & honestarum artium, re-
 ge & gubernastudia mea, ut hæc aliquando sint in-
 strumenta illustrandæ gloriæ tuæ, utilia Reipubli-
 cæ, salutaria verò animæ meæ, qui vivis & regnas
 cum patre & Spiritu sancto in omne ævum, Amen.

*Raro breves humiles vidi, rufosq; fideles,
 Sällan finnes een stædt or ödmunk / och een Rödharigh
 vara trogen.*

Cur januam claudis, dum vocem pauperis audis,

Non tecum feres si totum mundum haberes,
O Dives divi non omni tempore vivis.

Lutherus ait: Tria chara, sed valde rara.

Concordia fratrum, Amor vicinorum, consensus conju-
O studiose chare noli puellas amare. (gum.

Illæ pingunt vultum, & volunt habere multum.

Habent Vocativos oculos & Ablativos manus,
Si habes Dativum vel dare, amare &c. accipies Accusati-
Rebus in adversis tria sunt pejora venenis. (rum.

Perversus socius, mala fœmina, falsus amicus.

Sic tibi consultum mulieris spernere vultum.

Est verè venenum quamvis videtur amenum.

Si ludem quæris ludis legem pacieris,

Then i lecken motte/ lecken allan/

Urtica fœtidum tergebat fœmina culum.

Hæc dicens verba: quod Dæmon eset in herba,

Ora quibus Dedit Deus escas omnibus addit.

Then Gudh gifwer Lijff/ then gifwer han födan.

Ut Sus à fulcro sic piger à lecto pulchro, non segregat
se ultro.

Ben laat Dräng och varm Sång stillas så nödigt åat
som Soon vhr Byfian.

Sæpe suæ pelli manus factura flagelli,

Mongen gör Riß åth sigh sielf/ wåller han får hugg.

Raro doctus erit qui semper ludere quærit.

Then blyr skållan wiff/ som nödigt läsa wil.

Per pisces & aves multii periere scholares.

Siste och skytterij förderfwar Schole Gossar.

Speculum vitæ humane.

Menniskiones Lesvernes Spegel.

Ifrån

Från thet första hon hijt vthi Werldens
ne södes/ och in til thes hon vthi Jordena
then alles wår Moder är/ begrafwen och
lagd warder.

Allom Menniskiom til een helsosam
och nyttigh vnderwifning/ stålt och
publicerat aff

ANDREA JOHANNI
AROSIANDRO,

Anno 1641.

Kan siungas som: Kommer hijt til migh
såger Guds Son.

1.
Wiltu lyckas medh siälenne håll/
See tigh offsta i thenna Spejel/
Som iagh wil tigh nu sända:
Ty hwar och een wil wara tin lätka/
Troo ey på Werlden / hon wil tigh swikta/
Til Gudh skal tu tigh wända.

2.
See hwadan tu kompst/ hwart tu skal fara/
Ly synda moot Gudh/ tagh tigh til wara/
Tänck här på alla tider/
Sör syndenes skul gifwer Siälen plåga/
Een ewigh dödh/ een brinnande Lågha/
Möste Syndaren lida.

3.
Hwad Doctor är i Werlden til/
Som thet tilfyllest skrifwa wil/

hwad

Swad Lööd Gudz them wil gifwa/
Som willia göra här sann Boot/
Zuru myckit GVDh han gör them gode/
Thet kan rätt ingen strifwa/

4.
Når tu äst i tin bästa Tjdh/
Och haar til Werlden satt tin list/
Tu menar thet skal så stånda:
Smygler Döden fram / talar ey mong Ord/
Tå skal tu höra thet tu haar giordt/
Medh wee och Ziertans Wanda.

5.
Han bedz ey Penningar/ Sölff eller Guld/
Fast tu än hafwer all Ristor full /
Ey faghra Kläder och monga /
Han sköter ey titt krusade Hår/
Tina monga Swenner som hoos tigh ståar/
Medh honom moste alt gånga.

6.
GVDh nåde rå then fattiga Siäl/
Zwar finnes then Stadh thet hon sigh håäl/
I sådana hiertans quijda/
Haar tu Gudz tient i tin wålmågha/
Så fåar Siälen thet bästa ågha/
Zoos GVDh i alla tijda.

7.
Tu wil man see all wår lifftijdh /
Från thet wij födoms här på Jorden nidh/
In til wår sidsta ånde/
Medh Mōdo of wår Moder födhet/
Werlden of plågar och vthöder/
Sidst wij til Döden lände.

Meniskions Alder i gemeen.

1. Infans, Kallas itt Barn til tiyo Åhr.
2. Puer, Een Ungling in til 20. Åhr.

3. Ado-

3. Adolescens, 30. åhr går Mans Krafft ann.
4. Juuenis, 40. åhr går een fuller man.
5. Vir, 50. Åhr gör stillestånd.
6. Senex, 60. Åhr föör äldren til hand.
7. Decrepitus, 70. åhr gammal och gråå.
8. Infirmus, 80. Ligger i Wråå.
9. Mutatio Coloris, 90. åhr til Barna spott/
Långt at lefwå är intet godt.

1. *Nascens*, När tu födes.

1. Lyffe vp ditt Zufwudh och see tigh om/
Zuru tu håt först til Werlden kom/
Tänd på thet alla tijda/
Menniskan Skapte Gvdh medh itt Ord/
Swagh och döim komstu här fram på Jord/
Medh Kropsens Lust at strida.

2. Ein Moder talde för tigh stoor Nöd/
Thet war stoor vnder hon bleff ey dödh/
Aff Sweda och stoor Wånda/
Then Tjdh en monde tigh frambåra/
Gör henne all Zeder och Åhra/
Medh Tack gack henne tilhånda.

3. Medh Ord/ medh Dåd/
Gör henne ey Zarny
Stäck henne godt / tagh henne i Arm/
Zielp henne til thet bästa/
Så i lifswet som när hon är dödh/
Låt hennes Jordaf wd ey låda nödh/
Kosta på henne thet bästa.

Infans, Jte Barn som ligger i Wagga.

In cunis jaceo, de lacte mamilla,
Plorans non taceo mihi si deficit liquor ille
Jaghligger nu först i Waggan nidh /
Medh grååt och Suct gifwer iagh migh widh/
För Werldens stoorå wånda;

Såär iagh ey dñ aff min Modets Bröst/
Aff Döden mitt Zierta warder tryst/
Thet gåår migh swårt til handa.
Iagh hade fast heller varit dödh/
För än iagh war född / än lida släkt nödh/
Som Werlden wil migh ständia:
Then Twång som migh nu föreståår/
Rätt aldrig aff mitt Zierta gåår/
Kunde iagh thet rätt betändia.

3. Puer, **En Pilt när gåår öfwer 7. åhr.**

Iagh leeter nu Pims medh andra Barn/
At springa är iagh lätt som itt Flårn/
Zoo kan migh thet förmeena/
Kåglor och Koothor slåår iagh på Jord/
Zwad iagh talar / hoo achtar min Ord/
I Leet är iagh ey eena.

Thet gifwer migh ey mitt rätta Siäl /
Ehwad iagh gör illa eller wål/
Iagh kan thet intet siöta:
Ehwad iagh gör eller hwart iagh gåår/
Döden han ju altijdh för migh ståår /
Iagh weet han wil migh möta.

4. Adolescens, **En Ungling när tu går öfwer
14. åhr.**

I thanna Spejel som för migh ståår/
Seer iagh migh wål och krusar mitt Zää/
Iagh seer ingen min lifka/
Både hwijt och rödh haar Gvoh migh skapt/
För Höghmodh hafwer iagh thet förtapt/
För ingen wil iagh wjka.

Iagh kan ey tändia på Sathans Liff.

Ey på mina Synder ey på min Brift/
Ey heller på migh sielfwan:
Min acht ståår effter Sölswer och Guld/
Gñ

At dricka och dubbla och slå migh full/
Iagh söker pruis och Wälde.

5. Juvenis, **En yng Man** när tu gåår
öfwer 28. åhr.

Migh tycker thet gåår på liffa Radh/
Medh hustru och Mödr göra migh gladh/
Iagh må them icke spara/
Medh fruer och Mödr the gifwa migh Ständ/
Och önska migh stads hoos sigh i Bänd/
Wil iagh och hålst at wara.
Iagh wil them kyssa och få i Sampn/
Vndoch thet är migh litet gagn/
Iagh må migh låta nöija/
Och tänckia på Döden som för migh ståår/
Han följer migh ehwart iagh gåår/
O kunde iagh Syndare wäya.

6. Vir, **En full man** / när tu går öfwer 40.
åhr.

Iagh är nu worden full starck och froo/
Thet kännes på min nåbbota Skoo/
Mijn Ålder haamong lyte:
Zoo migh thör bryta itt Ord emoot/
Mitt Swerd skal liggia honom för foot/
Ey skal han min Gunst äthniuta.

Til Ding och stämpna wil iagh gå /

At trugha/ snarka/ binda och slå/
Dijth wil iagh hwar man hafwa:
Ey är nogon Man min Wån så godh/
At han får nogot i saken boot/
Vthan iagh får stoor gåfwa.

Iagh säger ann Wånskap medh min Mun /

Vndoch thet ey gåår aff Ziertans Grund/
Så salst är iagh aff Sinne:

Rättan Wåggh will iagh ey gåå/
Och ey för Rätta nogon tjdgh stå/
Vthan iagh kan stoort winna.

7. Senex. ålderdomen ther om the Gam-
ble hafwa sagdt.

Åldrich at blifwa wil man wål/
Kommer han / år han ey heel såål/
Han år Krookryggior / dödff och blind/
Skabbot och faller aff all Wind

Gubben säger :

Mitt stoora Modh hafwer nu fått Boot /
Kiåppen år worden min tridie Foot /
Mina Fötter blifwa seena.
Min Rygg krökies mitt Zufwud och så
Lutar / til Grafwen må iagh nu gå /
Döden år migh til meena.
Mina Hånder skålfwa / skumpet år mitt måål /
Ty iagh hafwer druckit ålderdoms Skåål /
Min øgon böria rinna.
Döff år iagh / at iagh ey kan höra /
Brått bryter migh / hwad skal iagh göra /
Intet Rådth kan iagh finna.
Aff alla år iagh nu wist försmådt /
Ty Gods och Mynt år från migh gådt /
Migh wil nu ingen känna:
The iagh fordom satte högst til Bord /
Til migh talathe ey itt Ord /
Ther må mitt Zierta brånna.
Mongahanda Dråcht hade iagh at slíta /
Både långa och korta och wijda /
The hade fast mong lyte:
Mina Hofor wore rödh / min Håttas blåå /
Medh Kiåppen moste iagh nu tiggia gåå /
Zoo wil migh igen syta.
Jagh sprang öfwer Tunna och höggh Woolwård /
Tå iagh war vnger / karcker och starck /
Jagh gjorde som een Däre:

G i g

Mitt

Mitt Guds förtärde iagh alt brede wijsdh/
Och tänckre litet på themna Tijdh /
Eller hwad migh stodh före.
Zår ståår ån myckit wårre igen/
Som migh står före aff Werldzens meen/
Kan iagh thet elliest biida:
Fyraruo Åhr när the kunna komma/
Zafwer iagh migh til liten fromma/
Iagh moste stoore Sorgh lijda.

8. Decrepitus, Gråhårigh vthleswat Gubbe.

Migh twingar nu Åldren meer och meer/
Iagh aldrig haår lust ey heller leer/
Iagh kan skötte ingen kånna:
Ey meer iagh sköter all Werldzens Lust/
Migh alt lijka smakar Watern och Must/
Krampen mon migh hårdt spånna.
Min Krop han tynges nu som een Steen/
Iagh gitter ey stånnda på min Been/
Vthan Kjöppen i Hånnda/
Aryckian vppehåller migh min Arm/
Wijsdh Spijsen blifwer iagh nåpligh warm.
Ach wee themna Werldzens wånnda.
Iagh Hoffar och raklar alla tijda/
Iagh kan snart ingen hoos migh lijda/
Missbhagh haår iagh til alla:
Iagh skal här låta litet och stoort/
Och swara för alt thet iagh haår giord/
Ty Döden wil migh falla.

9. Infirmus, När tu blifwer siuk.

Hwart iagh migh wånnder lijder iagh wee/
Min Ogon mördias iagh kan sey see/
Zwar är nu Werldzens Åhra:
Migh hielper ey Råd ey Låkedom/
Ach migh at iagh hjert til Werlden kom /
Siukdom wil migh förtära.
Fleenen brnter Fötter och Hånder/
Aff stoore Wårck vthfälla mina Tånnder/

podagel skår i min Sjda:
Och råcker så nedh til båda Been/
på Sängen iagh ligger som een Steen/
Krampen draar migh all tija.
Mitt Hierta wardar / och alt mitt Luff/
Som thet stode i een dragen Knuff/
Min Rygg brister i stycke:
Mitt liudh tyfnar thet år ey stoort/
Ach wee hwad iagh haat illa giordt/
Ingen til migh haat tycke.
Jagh täncker alt på och grufwar migh /
It iagh så illa haat nått min Tjdh/
Zwart skal iagh migh nu wända:
Gudh gjorde iagh aldriugh rätt och skål/
Jagh gjorde aldriugh min tyionde wål/
Slodriagh til prästen sände.
Min Präst gjorde iagh offta emoot/
Ty får iagh nåpligh til Siälen Boort/
Allmuus wille iagh ey gifwa:
Vthan thet ingen kunde niuta/
Låt iagh the Sattiga byta/
Och them från Dören drifwa.
Hade iagh them gifwit som Gudh bödh/
Tå lindrade han min skuldoms Nöd/
Thet monde iagh ey sköta:
Then Tjdh iagh war både karl och kånth/
Full Aris iagh om Dagen åäth/
Min Synd wil e iagh ey böta.
Medh fasto / medh Böön / medh Kyrciogång/
Then Tjdh tyckte migh wara rätt lång /
Jagh stulle i Kyrcian stånda:
It haat nogon Quinna eller Man/
Ståncker på migh Wam medh eder Sand/
Jagh mistet wif min Anda.
O Werld hwad tu hafwer gäckat migh/
Then Tjdh tu drog se mitt Sinne til tigh/
It tiens tigh alla tija?

Jagh

~~Adels auersta~~
~~Rajens stimo ligo.~~

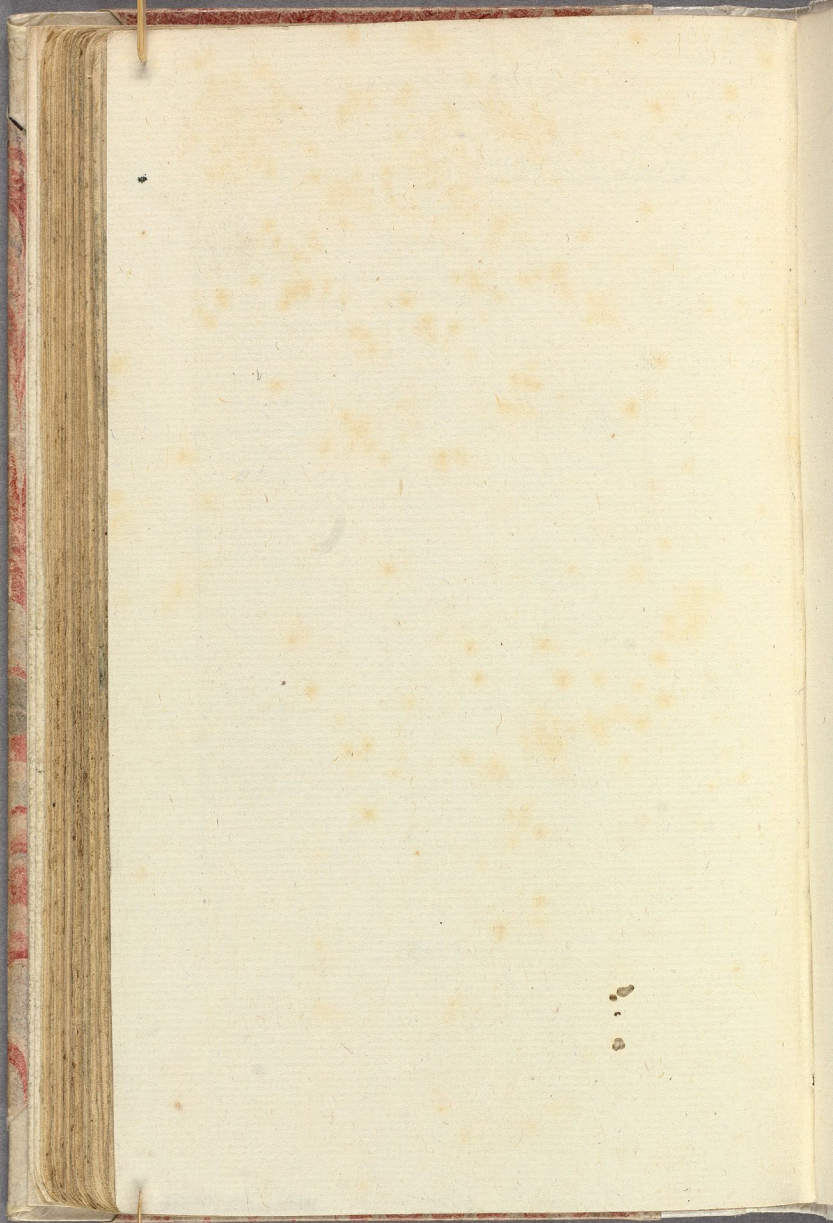
Jagh må nu ropa jaadwth och wee/
Ingen wil migh skåda eller see/
Jagh moste nu så ljåda.

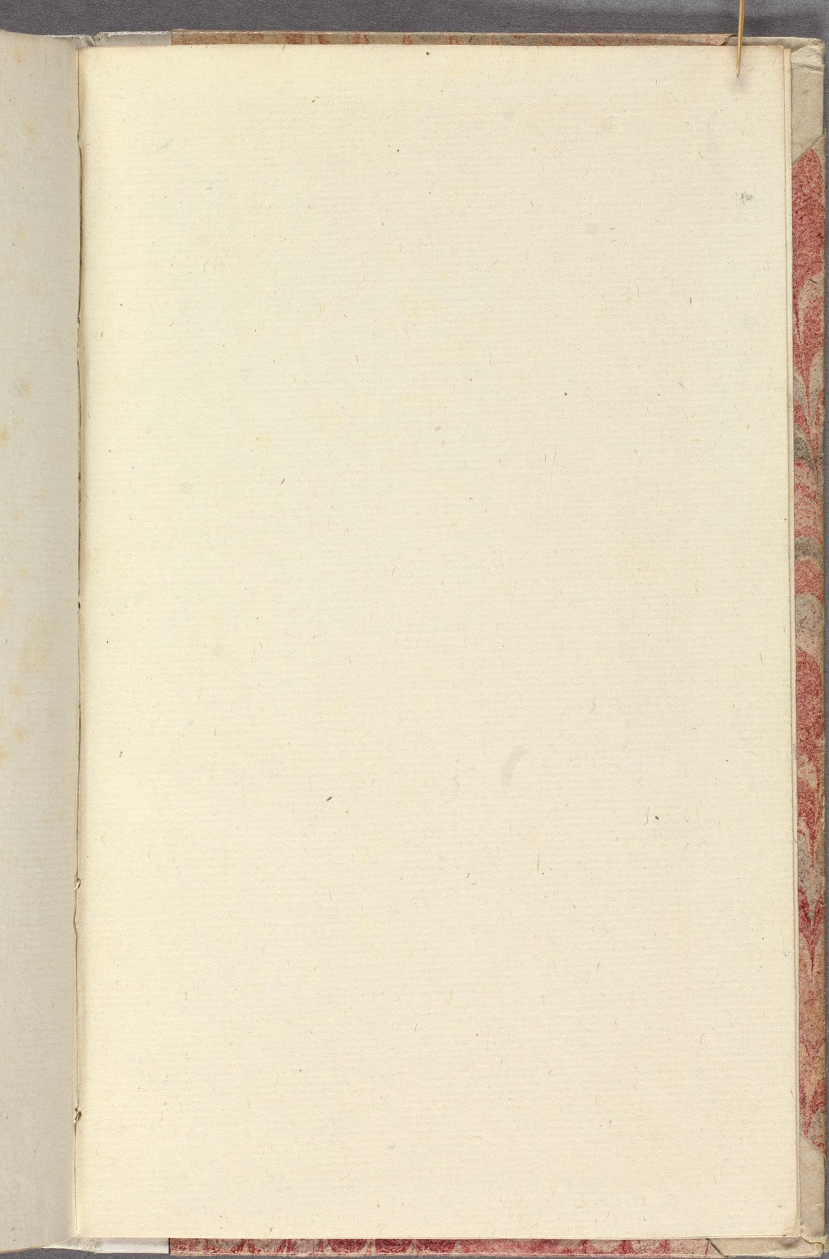
10. Mutatio coloris, När tu ombyter
tin Hyy.

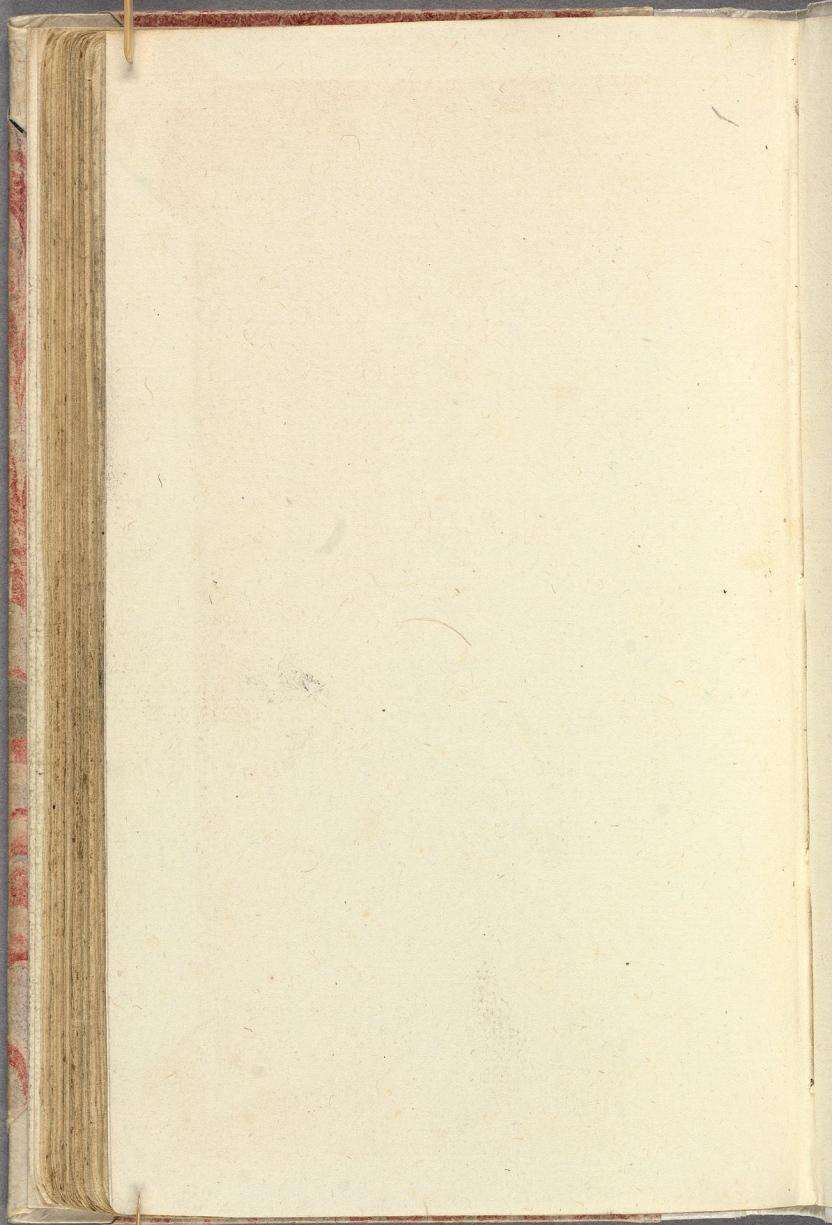
Mina Rinnar som förr wero rödh/
The blefna nu fast emoot min dödh/
Swart skal iagh migh nu wånda:
Jagh kunde thet ey förra skåda/
At Döden migh så skulle Måda/
Och mitt Lijff altså ånda.
Doch bättre är döð/ ån lefwa medh wee/
Een Gång döð/ är hwar stund döden see/
Mitt Lijff är nu rätt döden:
Thet sitter alt vppe vthi min Hals/
Sör ringa ting står thet ny til fals/
Döden är allom öden.
Hoo skal migh hielpa når iagh är dödh/
Giswer för min Siäl itt stycke Brödh/
Min Sader eller Moder:
Jagh warder swept vthi een Lijnklut/
Mitt Gods emillan sigh skiffra vth/
Mina Systrar och mina Bröder.
Full litet haar iagh för migh såndt/
Tjät som iagh kommer är iagh okånd/
Hoo skal migh ther år sytha?
Ey finner iagh hoos nagh sielfwan rådh/
Jagh moste ljta på amars Nåd/
Wil nogon then migh bytha.

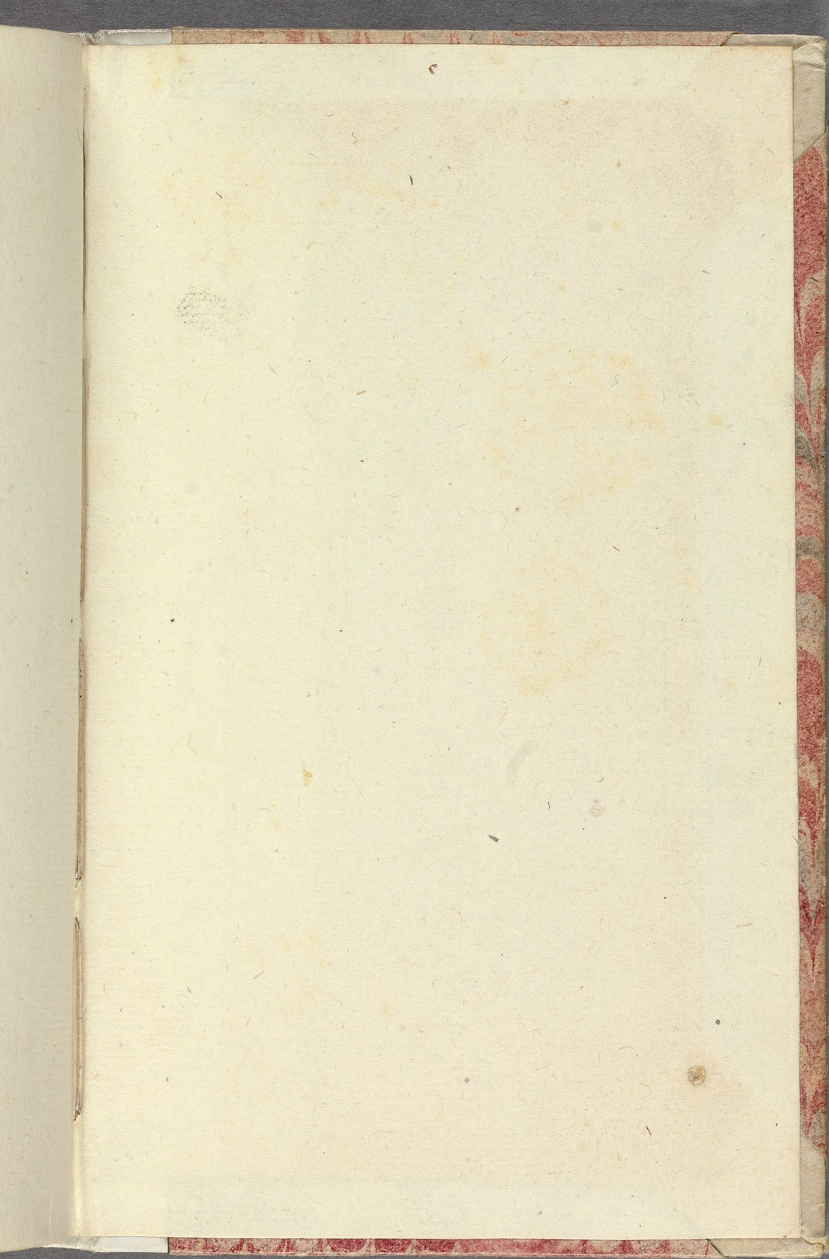
E N D E.

byer

Bande.

Practica

—

1662

